

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่
ในจังหวัดเชียงใหม่

Problems and Needs on Production and Marketing of Layer Chicken
Raisers in Chiangmai Province, Thailand

โดย
นางสาวศรีไล ทวีราช

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2538

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา

ส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชา

เรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่
ในจังหวัดเชียงใหม่
Problems and Needs on Production and Marketing of Layer
Chicken Raisers in Chiangmai Province, Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวศรีไล หล้าราช
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย
ประธานกรรมการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ)
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

กรรมการ

.....
(ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

หัวหน้าภาควิชา

.....
(ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ)
วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
วันที่ 17 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2538

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ และอาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ ปรกติ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา อภิชาติตรากุล ช่วยตรวจทานแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ และรองศาสตราจารย์นายสัตวแพทย์ปลีโรจน์ ปลื้มสำราญ ผู้แทนบัณฑิตศึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมระหว่างการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการอนุเคราะห์ด้านข้อมูลจากตัวแทนจำหน่ายอาหารสัตว์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งมีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนร่วมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่วางรากฐานการศึกษาให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ขอซาบซึ้งในความเป็นมิตรของ คุณบุปผา ไทมพรม และคุณสุทธามาศ สวนเศรษฐ ที่คอยเติมกำลังใจที่แสนท้อถอยให้สดชื่นอยู่เสมอ และขอขอบคุณคุณวีรศักดิ์ เดชวงศ์ญา ผู้ซึ่งคอยเคียงข้างและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ศรีไล หล้าราช

ตุลาคม 2538

สารบัญเรื่อง

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญตารางภาคผนวก	(9)
บทคัดย่อ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
สถานการณ์การผลิตไก่ไข่ในประเทศไทย	9
ขนาดของฟาร์มไก่ไข่	11
หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ไข่ประสบผลสำเร็จ	12
การจัดการบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่ไข่ประสบผลสำเร็จ	16
ปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่	16
แนวทางพัฒนาธุรกิจไก่ไข่	22
ความต้องการ	25
ภาคสรุป	27
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	28
สมมติฐานการวิจัย	29

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	30
สถานที่วิจัย	30
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	33
การทดสอบเครื่องมือ	34
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	36
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	37
ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่	37
- ลักษณะส่วนบุคคล	37
- พื้นที่ ประสิทธิภาพและลักษณะการเลี้ยงไก่ไข่	39
- ขนาดของฟาร์ม แหล่งเงินทุนและรายได้ จากการเลี้ยงไก่ไข่	41
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมและการเป็น สมาชิกกลุ่ม	43
ระดับปัญหาและความแตกต่างของระดับปัญหาด้านการผลิตและ การตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ	44
- ปัญหาด้านการผลิต	45
- ปัญหาด้านการตลาด	53
ระดับความต้องการและความแตกต่างของระดับความต้องการ ด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ	58
- ความต้องการด้านการผลิต	58
- ความต้องการด้านการตลาด	66

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การสรุปสมมติฐาน	70
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการศึกษา	72
อภิปรายผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	81
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	82
เอกสารอ้างอิง	84
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	88
ภาคผนวก ข. ตารางภาคผนวก	103
ภาคผนวก ค. ประวัติผู้วิจัย	115

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่าง	32
2	ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	35
3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	38
4	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามลักษณะของพื้นที่ดิน ประสบการณ์ในการเลี้ยงและลักษณะของการเลี้ยง	39
5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามขนาดของฟาร์ม เงินทุน และรายได้ในการเลี้ยงไก่ไข่	42
6	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามลักษณะการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม	43
7	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของปัญหาด้านการผลิต	46
8	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาด้านการผลิต	48
9	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของปัญหาด้านการตลาด	55
10	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาด้านการตลาด	56
11	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามปัญหาทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)	57
12	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)	57
13	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของความต้องการด้านการผลิต	59

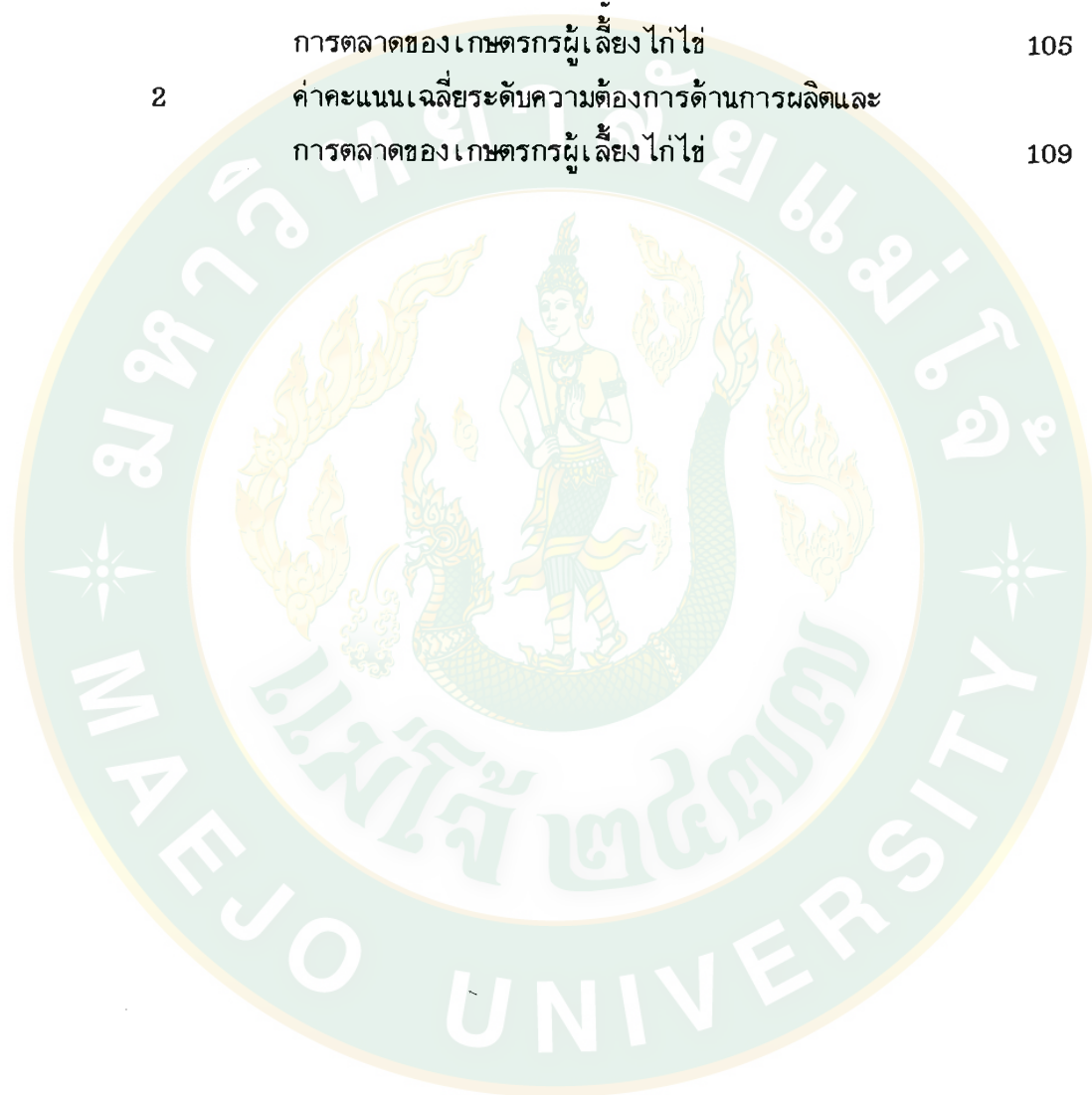
สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อความต้องการด้านการผลิต	61
15	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของความต้องการด้านการตลาด	67
16	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อความต้องการด้านการตลาด	68
17	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามความต้องการทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)	69
18	การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อความต้องการทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)	70

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวก		หน้า
1	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับของปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่	105
2	ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่	109

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยง
ไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นางสาวศรีไล หล้าราช

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

..... 15 / ..... พ.ศ. .... 30 .....

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (1) ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะ
การดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ 2) ระดับของปัญหาและความต้อง
การด้านการผลิตและการตลาด และ (3) ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการ
ด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลใน
การวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง
จำนวน 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับระดับของปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งข้อมูลได้นำมา
วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
(SPSS/PC⁺)

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 41
ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่โดยเฉลี่ย 5 ปี
เกษตรกรส่วนมากมีที่ดินเป็นของตนเอง และมีพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ยคนละ 4 ไร่
โดยเกษตรกรจะเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ยคนละ 4,024 ตัว บนกรงตับและใช้อาหารสำเร็จรูปใน
การเลี้ยงไก่ไข่ สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรใช้เงินทุนของตนเอง
และมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 318,712 บาทต่อปี เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ และได้เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูน

ความรู้ในการเลี้ยงไก่โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาทั้งหมดในด้านการผลิต และการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีปัญหาเงินทุน โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง พันธุ์ไก่ อาหารไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ การจัดการและสุขาภิบาล และราคาไข่ไก่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาพื้นที่ของฟาร์ม แรงงาน และตลาดไข่ไก่นั้น เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย

ส่วนความต้องการทั้งหมดในด้านการผลิตและการตลาดนั้น เกษตรกรต้องการในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความต้องการด้านพันธุ์ไก่ อาหารไก่ไข่ ราคาไข่และตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับมาก ส่วนเงินทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ พื้นที่ของฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง ยาและเวชภัณฑ์ แรงงานและการจัดการและสุขาภิบาลไก่ไข่นั้น เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ พบว่า ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด ได้แก่ ปัญหาเงินทุน พื้นที่ของฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง พันธุ์ไก่ อาหาร ยาและเวชภัณฑ์ แรงงาน การจัดการและสุขาภิบาล ราคาไข่และตลาดไข่ไก่ของฟาร์มขนาดเล็ก กลาง และใหญ่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับความแตกต่างของระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ กันนั้น มีความต้องการด้านการผลิตเพียง 5 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง แรงงาน และการจัดการและสุขาภิบาล ส่วนความต้องการด้านเงินทุน พันธุ์ไก่ อาหาร และยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่นั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าความต้องการด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไข่ไก่และตลาดไข่ไก่ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

ABSTRACT

Title : Problems and Needs on Production and Marketing of
Layer Chicken Raisers in Chiangmai Province,
Thailand

By : Srilai Larrach

Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural
Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Thesis Advisory Board : .....

(Associate Professor Dr.Thep Phongparnich)

...../...../95.....

The objectives of this research were to investigate 1) personal characteristics of layer chicken raisers as well as their layer-raising procedures; 2) levels of problems and needs on production and marketing; and 3) differences in levels of problems and needs on production and marketing. The data were collected by means of questionnaires from 139 samples of layer raisers in Chiangmai province and analyzed by SPSS/PC⁺ computer program.

The research results revealed that most of the respondents were male, 41 years old on average, had completed a compulsory education, and had an average of 5 years experience in raising layers. Most of raisers were landowners and had an average of 4 rai land for raising layers and an average of 4,024 birds. They used cage, mixed feed, and their own investment capital, and gained an average net income of 318,712 baht per

year. They had contact with either agricultural extension agents of officers of the Department of Livestock Development, and attended meetings or training in layer raising at an average of once a year. Most of them were not members of Chiangmai Layer Raiser Association.

The respondents' overall problems concerning production and marketing were at a moderate level. The problems of capital, layer houses, raising equipment, breeds, feed, drugs, management and sanitation, and egg prices were at a moderate level. The problems of farmland, labor, and markets were at a low level.

Their overall needs on production and marketing were at a moderate level. The needs concerning layer breeds, feed, egg prices, and markets were at a high level. Those concerning farmland, layer house, raising equipment, drugs, labor, and management and sanitation were at a moderate level.

The analysis of differences in levels of problems and needs among small, moderate, and large farm sizes revealed that their problems in production and marketing i.e. capital, farmland, layer houses, raising equipment, layer breeds, feed, drugs, labor, management and sanitation, egg prices, and markets were significantly differenced.

For differences in levels of their needs on production and marketing, only five needs of production variables were significantly differenced i.e. farmland, layer houses, raising

equipment, labor, and management and sanitation. But the needs for capital, layer breeds, feed, and drug as well as their marketing needs on egg prices and markets were non-significantly different.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

การเลี้ยงสัตว์นั้นวันจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากรายงานการประเมินโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่ฉบับที่ 3-6 ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงสัดส่วนมูลค่าผลผลิตปศุสัตว์ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.8 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 เป็นร้อยละ 10.6 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นอกจากนั้นในการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทยที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับแรก ผลผลิตจากปศุสัตว์เป็นหนึ่งในกลุ่มสินค้าที่ทำรายได้สูงสุดให้แก่ประเทศ (วิชัย เต็มผลบุญ, 2537 : 23)

อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์เป็นตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ที่ใช้เป็นวัตถุดิบอาหารที่สำคัญ เช่น รำ ถั่วเหลือง ข้าวโพด ปลาป่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันพืช เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมตลอดไปจนถึงการจ้างแรงงานและการกระจายรายได้ไปทั่วประเทศ

การเลี้ยงไก่ไข่จัดเป็นอาชีพหนึ่งที่มีผู้นิยมค่อนข้างมากในปัจจุบัน เนื่องจากไก่ไข่เลี้ยงง่าย ต้องการเนื้อที่น้อย มีความสะดวกทั้งในด้านการจัดหาลูกไก่มาเลี้ยง จัดหาอาหาร อุปกรณ์การให้อาหารและน้ำ วัคซีนและยารักษาโรค นอกจากนี้ยังได้มีนักวิชาการของหน่วยงานราชการและบริษัทเอกชนได้ค้นคว้า ทดลอง ปรับปรุงพันธุ์ไก่ไข่ จากไก่พันธุ์แท้ให้กลายเป็นไก่พันธุ์ผสมหรือไก่ไฮบริดที่ให้ผลผลิตสูงกว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงส่งผลทำให้การเลี้ยงไก่ไข่เจริญรุดหน้า สามารถผลิตไข่เพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ และส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศในปีหนึ่ง ๆ นับเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท

แต่เดิมการเลี้ยงไก่ไข่ของประเทศไทยไม่มีใครเลี้ยงแบบเป็นล่ำเป็นสัน โดยมากมักเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ อาศัยตามใต้ถุนบ้าน ต้นไม้หรือโรงนา พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงนั้นก็ เป็นพันธุ์พื้นเมือง พวกไก่ตะเภา ไก่กู่ ไก่แจ้ (ไชยา อุยสูงเนิน, 2532 : 5) จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2467 หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤษดากร ทรงสั่งไก่พันธุ์เล็กฮอร์นเข้ามาเลี้ยงที่ฟาร์ม บางเบ็ด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มต้นของอาชีพการเลี้ยงไก่ไข่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ต่อมา หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้คิดค้นพัฒนาการเลี้ยงไก่ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงพันธุ์ไก่ และการทดลองอีกหลายด้านที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเลี้ยงไก่ จากนั้นได้ส่งเสริมและเผยแพร่การเลี้ยงไก่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (สุวรรณ เกษตรสุวรรณ, 2536 : 3)

จากการขยายตัวของ การเลี้ยงไก่ไข่มากขึ้น ทำให้รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการเลี้ยงไก่ว่าสามารถพัฒนาเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2492-2497 รัฐบาลจึงอนุมัติเงินจำนวน 4.5 ล้านบาทเพื่อเป็นเงินทุนสนับสนุนโครงการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ โดยสนับสนุนด้านการสร้างฟาร์มและเงินทุนหมุนเวียน ผลกำไรที่ได้จากการเลี้ยงไก่ทำให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการสามารถคืนเงินลงทุนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด (ปฐม เลาหะเกษตร, 2529 : 10)

ปัญหาการวิจัย

(Research Problem)

จากรายงานผลการสำรวจกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในภาคเหนือของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2536 พบว่าในพื้นที่ภาคเหนือมีจำนวนฟาร์มไก่ไข่ที่มีไก่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป ประมาณ 268 ฟาร์ม มีจำนวนไก่ไข่ประมาณ 1.292 ล้านตัว (สาส์นไก่และการเกษตร, 2536 ฉบับที่ 8 : 15) และจากรายงานการสำรวจฟาร์มไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด (2536 : 10) พบว่าในจังหวัดเชียงใหม่มีฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยงไก่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป 51 ฟาร์ม มีจำนวนไก่ 472,608 ตัว ผลิตไข่ได้วันละ 200,000-260,000 ฟอง แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คุณชาญวิทย์ เวชชากุล (2537) ประธานชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่และ

ผู้แทนบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ที่จำหน่ายในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บริษัทเบทาโกร นอร์ทเทอร์นจำกัด บริษัทโนครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัทอาร์พีเอ็ม ฟาร์มแอนด์ฟีดจำกัด บริษัทสหฟาร์มจำกัด และบริษัทแหลมทองสหการจำกัด พบว่าเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่สั่งซื้ออาหารจากบริษัทเหล่านี้ มีมากกว่า 200 ราย และปริมาณการบริโภคไข่ไก่ ในจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน ก็มีปริมาณมากกว่า 1,200,000 ฟอง/วัน ปริมาณการบริโภคไข่ไก่ที่มีจำนวนมากย่นย่อมากขึ้นทั้งทิศทางและอนาคตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ และแนวโน้มการวางแผนและดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้านการผลิต การตลาดในอนาคตของไข่ไก่ได้ การสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ไว้เพื่อใช้ประกอบ การพิจารณาเป็นข้อมูลพื้นฐานชี้แนะปริมาณความต้องการอาหาร ระบบตลาดหรือแนวคิดการบริหารหรือการศึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ตั้งแต่มีการเริ่มต้นเลี้ยงไก่ไข่ เป็นอาชีพขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่เมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ เป็นอาชีพที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ที่เปลี่ยนไป เหลืออยู่น้อยมากในปัจจุบัน [2537] และที่สามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ได้ก็มีเพียงไม่กี่ฟาร์มเท่านั้น เช่น บุขกรฟาร์ม เป็นต้น แม้แต่เกษตรกรรายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีมานี้ บางรายก็มักจะประกอบกิจการได้ไม่นาน ก็ต้องล้มเลิกกิจการไป และจะมีเกษตรกรรายใหม่ทมนเวียนเข้ามาเลี้ยงไก่ไข่อีกเป็นระยะ ๆ แล้วเกษตรกรรายใหม่เหล่านั้นบางรายก็ต้องเลิกกิจการไปอีก เป็นวัฏจักรทมนเวียนมีการเกิดขึ้นของฟาร์มใหม่ในช่วงที่ราคาไข่สูง และจะเลิกกิจการไปเมื่อราคาไข่ตกต่ำเป็นวัฏจักรทมนเวียนไปเช่นนี้ทุก ๆ ปี ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่อย่างไร กำลังประสบกับปัญหาอะไรอยู่ และเขาเหล่านั้นต้องการสิ่งใดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหานั้นที่กำลังประสบอยู่ รวมทั้งขนาดของฟาร์มไก่จะมีอิทธิพลต่อระดับของปัญหา และความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่
3. ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

1. ทำให้ทราบถึงสภาพข้อมูลความเป็นจริงในด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่
3. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการเลี้ยงไก่ไข่ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง
4. ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงาน หรือนักวิชาการ ที่สนใจศึกษาเพื่อประกอบการค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย
(Scope and Limitation of the Study)

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงในช่วงระยะเวลาที่เท่ากัน
2. ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามกลุ่ม (proportional random sampling) จำนวน 139 คน
3. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าที่เลี้ยงไก่ไข่จำนวนตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป โดยศึกษาปัญหา และความต้องการ 2 ด้านคือ
  - 3.1 ปัญหาและความต้องการด้านการผลิต
  - 3.2 ปัญหาและความต้องการด้านการตลาด

ข้อตกลงเบื้องต้น
(Assumption)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาจมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อระดับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกร แต่ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะขนาดของฟาร์มเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อระดับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ โดยศึกษาถึงความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ทำฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรเจ้าของฟาร์มผู้เลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าทั้ง เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเลี้ยงไก่ไข่จำนวนตั้งแต่ 500 ตัว ขึ้นไป

ลิงไข่ เป็นศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการตลาดไข่ซึ่งหมายถึง พ่อค้าคนกลางที่รวบรวมไข่จากเกษตรกร โดยไม่จำกัดจำนวนแล้วนำไปจำหน่ายแก่ผู้บริโภคต่อไป

ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ หมายถึง สภาพปัญหาที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ประสบอยู่ ซึ่งแยกได้เป็น 2 ด้านใหญ่คือ

1. ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและสุขภาพ
2. ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไข่ไก่ และตลาดไข่ไก่ โดยการวัดค่าของปัญหามีเกณฑ์การวัดดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	5 คะแนน	หมายถึง	แทบจะแก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้เลย
มีปัญหามาก	4 คะแนน	หมายถึง	แก้ปัญหาด้วยตนเองได้น้อย
มีปัญหปานกลาง	3 คะแนน	หมายถึง	แก้ปัญหาด้วยตนเองได้พอ ๆ กับแก้ปัญหาไม่ได้
มีปัญหาน้อย	2 คะแนน	หมายถึง	มีปัญหาแต่พอแก้ได้ด้วยตนเอง
ไม่มีปัญหา	1 คะแนน	หมายถึง	แก้ปัญหาด้วยตนเองได้

ประสบการณ์ในการเลี้ยง หมายถึง ระยะเวลาของการเลี้ยงไก่ไข่ ของผู้ให้ข้อมูลนับเป็นจำนวนปี ตั้งแต่เริ่มเลี้ยงจนถึงปัจจุบัน

การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนความถี่ (ครั้ง) ในรอบ 1 ปีที่ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เกษตรตำบล) เจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ไข่

ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ หมายถึง ความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในการเลี้ยงไก่ไข่ให้สำเร็จลง โดยแยกความต้องการได้ 2 ด้านใหญ่คือ

1. ความต้องการด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน การจัดการและ สุขภาพ
  2. ความต้องการด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไข่ไก่ และการตลาดไข่ไก่ โดยมีเกณฑ์การวัดดังนี้
ต้องการมากที่สุด	5	คะแนน หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกอย่างมาก
ต้องการมาก	4	คะแนน หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกค่อนข้างมาก
ต้องการปานกลาง	3	คะแนน หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้าง
ต้องการน้อย	2	คะแนน หมายถึง	ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้างเล็กน้อย
ไม่ต้องการ	1	คะแนน หมายถึง	ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกเลย

สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง ลักษณะการถือครองที่ดินเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร ได้แก่ ที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด คนอื่นให้ทำเปล่า เข้าที่ดินทั้งหมด หรืออาจมีลักษณะหลายอย่างรวมกัน

ขนาดพื้นที่ของฟาร์ม หมายถึง จำนวนพื้นที่ทั้งหมดที่เกษตรกรใช้เลี้ยงไก่ไข่โดยคิดหน่วยวัดเป็นไร่

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้ที่เป็นเงินสดจากการเลี้ยงไก่ไข่ในแต่ละปี โดยหักค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่ไข่ออกแล้ว คงเหลือเป็นรายได้สุทธิ (กำไร)

การรวมกลุ่มของเกษตรกร หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมหรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร

ขนาดของฟาร์ม หมายถึง การจัดแบ่งฟาร์มไก่ไข่ออกเป็นขนาดต่าง ๆ กัน ตามจำนวนของไก่ไข่ที่เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาดคือ

1. ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 500 - 2,999 ตัว
2. ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 3,000 - 5,999 ตัว
3. ฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 6,000 ขึ้นไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

ในการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและผล การวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว การตรวจเอกสารจึงประกอบไปด้วยหัวข้อดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตไก่ไข่ในประเทศไทย
2. ขนาดของฟาร์มไก่ไข่
3. หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ไข่ประสบผลสำเร็จ
4. การจัดการบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่ไข่ประสบผลสำเร็จ
5. ปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่
  - 5.1 ปัญหาที่พบในระหว่างเลี้ยงไก่ไข่
  - 5.2 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่
6. แนวทางพัฒนาธุรกิจไก่ไข่
7. ความต้องการ

1. สถานการณ์การผลิตไก่ไข่ในประเทศไทย

การเลี้ยงไก่ไข่เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในแทบทุกจังหวัดของประเทศไทย ส่วนไข่ไก่ซึ่งเป็นผลผลิตนั้นเป็นอาหารที่สำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทย เพราะ สะดวกและง่ายต่อการปรุงและใช้ประกอบเป็นอาหาร อีกทั้งมีคุณค่าทางโภชนาการสูง

การเลี้ยงไก่ไข่ของประเทศไทยได้พัฒนาจากการเลี้ยงแบบพื้นบ้านมาเป็นการเลี้ยงในเชิงการค้าทั้งในด้านพันธุ์ไก่ อาหารและวิธีการเลี้ยง โดยมีบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านการปศุสัตว์เข้ามามีบทบาทและดำเนินการในลักษณะที่ครบวงจร คล้ายกับบริษัทผู้ดำเนินธุรกิจด้านไก่ไข่ในสหรัฐอเมริกา กล่าวคือการดำเนินธุรกิจจะแบ่งเป็นบริษัทย่อยหรือสาขางานต่าง ๆ เช่น ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ โรงฟักไข่ โรงอาหารไก่ไข่ แผนกการตลาด แผนกการส่งออก อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ ยา และเวชภัณฑ์ไก่ไข่ เป็นต้น ซึ่งทำให้การดำ

เนินธุรกิจในแต่ละส่วนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, 2533 : 1)

ปริมาณการผลิตไข่ไก่ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2537 คาดว่าจะมีปริมาณ 581,203 ล้านฟอง (ฝ่ายเศรษฐกิจการปศุสัตว์, 2537 : 13) และในปี 2536 ได้มีการสำรวจฟาร์มที่เลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าซึ่งมีการเลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไปทั่วประเทศ ปรากฏว่ามีจำนวนฟาร์มรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,570 ฟาร์ม และมีไก่ไข่ทั้งสิ้น รวม 13.314 ล้านตัว (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ข : 15) แยกการเลี้ยงในภาคต่าง ๆ และแหล่งเลี้ยงสำคัญดังนี้

ภาคกลาง

เป็นแหล่งเลี้ยงไก่ไข่มากที่สุด มีผู้เลี้ยง 903 ฟาร์ม มีไก่ไข่จำนวน 8.813 ล้านตัวหรือร้อยละ 66 ของปริมาณการเลี้ยงไก่ไข่รวมทั้งประเทศ แหล่งเลี้ยงมากคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา สระบุรี ชลบุรี และพระนครศรีอยุธยา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มีฟาร์มเลี้ยง 233 ฟาร์ม จำนวนไก่ไข่ประมาณ 2.078 ล้านตัว เลี้ยงมากในจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานีอุดรธานี และหนองคาย

ภาคเหนือ

มีฟาร์มเลี้ยง 268 ฟาร์ม มีไก่ไข่ประมาณ 1.292 ล้านตัว เลี้ยงมากที่จังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ อุดรดิตถ์ น่าน และแพร่

ภาคใต้

มีฟาร์มเลี้ยง 166 ฟาร์ม มีไก่ไข่ประมาณ 1.162 ล้านตัว เลี้ยงมากที่จังหวัดสงขลา ภูเก็ต นราธิวาส ระนอง นครศรีธรรมราช และปัตตานี

สำหรับการเลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ จะเลี้ยงในฟาร์มขนาดใหญ่ตั้งแต่ 4,000-5,000 ตัวขึ้นไปเนื่องจากต้องใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูง การลงทุนสูงและกำไรต่อหน่วยต่ำ จำนวนฟาร์มไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไปมีทั้งสิ้น 51 ฟาร์ม มีจำนวนไก่ไข่ 472,608 ตัว ผลิตไข่ได้วันละ 200,000-260,000 ฟอง/วัน

หรือประมาณ 73,000,000-93,600,000 ฟอง/ปี คิดเป็นมูลค่า 109.5-140 ล้านบาท/ปี (สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดเชียงใหม่, 2536 : 10)

การผลิตไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่มีเพียงพอต่อความต้องการของตลาด และยังสามารถส่งไปขายในต่างจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบนอีกประมาณ ร้อยละ 40 ของปริมาณการผลิตทั้งจังหวัด เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ มีความชำนาญในการเลี้ยงไก่ไข่เพราะอยู่ใกล้แหล่งวิชาการ แหล่งตลาดและแหล่งวัตถุดิบที่เป็นอาหารไก่ไข่ตลอดจนมีภูมิอากาศอำนวยให้การผลิตไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ได้ผลผลิตดี ในแต่ละปีจะมีการนำเข้าไข่ไก่จากแหล่งผลิตอื่นในปริมาณเล็กน้อย เพื่อสนองความต้องการของตลาดในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวมากเป็นครั้งคราวซึ่งแปรปรวนตามฤดูกาล

แหล่งเลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ อำเภอรอบเขตอำเภอเมือง เช่นอำเภอหางดง สันป่าตอง แม่ริม แม่แตง ดอยสะเก็ด และอำเภอสันทราย ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรระดับกลางที่มีการรวมกลุ่มทางการตลาดโดยอยู่ในระบบของฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีอำนาจในการต่อรองหรือมีแหล่งตลาดไข่เป็นของตนเอง เกษตรกรอิสระที่เลี้ยงและส่งไข่เองจะมีน้อย ประมาณร้อยละ 30 ของผู้เลี้ยงไก่ไข่ทั้งจังหวัด

2. ขนาดของฟาร์มไก่ไข่

บุญลือ สมบูรณ์วงศ์ (2533 : 16) ได้กล่าวว่า ฟาร์มไก่ไข่ในแต่ละท้องที่อาจมีขนาดต่าง ๆ กันไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายอย่าง เช่นทุนของผู้ดำเนินการจัดการต่าง ๆ และขนาดของตลาด เป็นต้น ส่วนปริมาณไก่ไข่ที่เลี้ยงในฟาร์มหนึ่ง ๆ อาจมีจำนวนน้อยตั้งแต่ 1,000 ตัว ขึ้นไปจนถึงเป็นแสนตัวก็มี

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (2494 : 144) ได้กล่าวว่า การเลี้ยงไก่ไข่เชิงการค้าในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ถ้าเป็นฟาร์มขนาดเล็กหรือขนาดครอบครัวจะมีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 1,500-2,000 ตัว แต่ท่านคิดว่าในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็กและกำลังพัฒนา ปริมาณการเลี้ยงไก่ไข่เชิงการค้าของคนไทยหรือที่เรียกว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ควรจะอยู่ที่ 500-1,000 ตัว เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (2533 : 1) ที่กล่าวว่า การเลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าจะต้องเลี้ยงตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป

จากรายงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2519 : 19) ซึ่งศึกษาถึงสภาพการผลิตไก่ไข่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้จัดแบ่งฟาร์มไก่ไข่ออกเป็นขนาดต่าง ๆ ตามจำนวนของไก่ไข่ที่เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาดคือ

1. ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 1,000-2,999 ตัว
2. ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 3,000-5,999 ตัว
3. ฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนไก่ไข่ตั้งแต่ 6,000 ตัวขึ้นไป

3. หลักที่จะช่วยให้การเลี้ยงไก่ประสบผลสำเร็จ

การเลี้ยงไก่ไข่เชิงการค้าจะประสบผลสำเร็จได้ สุกิจ ชันทรารบ (2534 : 2-8) กล่าวว่าจะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาตลาดจำหน่ายที่แน่นอน ก่อนที่จะดำเนินธุรกิจทางด้านนี้เกษตรกรต้องศึกษาขีดความสามารถของตลาดเสียก่อน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำคัญในการเริ่มต้นว่า จะเลี้ยงจำนวนเท่าใด เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การศึกษาถึงภาวะทางด้านการผลิตและการตลาดในอดีตย้อนหลังก็เป็นสิ่งสำคัญไม่ใช่น้อย เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการขยายการผลิตในอนาคตด้วย

3.2 ทุนดำเนินกิจการ เกษตรกรจะต้องมีทุนมากพออาจจะเป็นทุนของตนเองหรือมีแหล่งที่จะกู้ยืมได้ เช่น ธนาคาร เป็นต้น การมีทุนไม่มากพอ อาจจะทำให้การทำฟาร์มต้องประสบความล้มเหลวกลางคันหรือจำเป็นต้องโอนกิจการไปให้คนอื่นเพราะทุนหมดเสียก่อน เงินทุนจะต้องเตรียมไว้ให้พร้อมแล้วก่อนที่จะเริ่มต้นเลี้ยงไก่ไข่ ทุนที่ใช้อาจจะจำแนกได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 ทุนสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ ปัจจุบันอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่ไข่ได้พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น รางน้ำอัตโนมัติ รางอาหารอัตโนมัติ เครื่องกกลูกไก่ เครื่องผสมอาหาร เป็นต้น อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีราคาแพง ซึ่งก็เป็นข้อคิดอันหนึ่งของเกษตรกรที่ต้องคำนึงถึงว่าเมื่อจัดซื้อมาแล้ว จะคุ้มค่ากับการลงทุนและผลตอบแทนที่ได้รับหรือไม่

3.2.2 ทุนสำหรับสร้าง โรงเรือนและบริเวณโรงเรือน การลงทุนก่อนนี้ มีความสำคัญและเป็นเงินทุนก้อนใหญ่ที่เกษตรกรจะต้องเตรียมไว้ ยิ่งปัจจุบันราคาที่ดินได้เชยิบตัวสูงขึ้นมาก แต่ราคาใช้ไถ่ไม่ได้เชยิบราคาขึ้นสูงตามราคาของที่ดิน การจัดการตัดแปลงที่ดินบริเวณฟาร์ม และโรงเรือนเป็นสิ่งที่จะต้องระมัดระวัง ควรศึกษาอย่างรอบคอบ เพราะในอนาคต อาจจะมีเข้ากับคำพังเพยที่ว่า "สร้างบ้านพัก คิดจนบ้านพัง"

3.2.3 ทุนค่าอาหารและยา อาหารเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่ไก่ไข่จะต้องกินทุกวันเพื่อการเจริญเติบโต ส่วนยาจำพวกยาปฏิชีวนะ (antibiotic) ที่ช่วยเสริมสร้างการเจริญเติบโต ยาที่ใช้ป้องกันโรค ยารักษาโรค เกษตรกรควรมีทุนพร้อมสำหรับสิ่งเหล่านี้ด้วย เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีไว้ประจำฟาร์ม

3.2.4 ทุนค่าพันธุ์ ถ้าเป็นฟาร์มที่มีการผลิตพ่อแม่พันธุ์เอง ต้นทุนการผลิตก็จะสูงมากแต่ก็คุ้มค่าต่อการลงทุน แต่ถ้าไม่สามารถผลิตพ่อแม่พันธุ์เองได้ ก็ต้องสั่งซื้อจากบริษัทผู้ผลิต ซึ่งในปัจจุบันราคาลูกไก่และไก่สาวมีราคาสูงมาก โดยลูกไก่อายุ 1 วัน ราคาตัวละ 14.50-16 บาท และไก่สาว ราคาตัวละ 78-80 บาท

3.2.5 ทุนค่าแรงงาน ฟาร์มที่มีขนาดเล็ก อาจจะใช้แรงงานภายในครอบครัวไม่ต้องจ้างแรงงาน แต่สำหรับฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่จะต้องจ้างแรงงานมาช่วยในการเลี้ยง ดังนั้นจึงต้องเตรียมเงินไว้สำหรับค่าแรงงานด้วย

3.3 มีผังฟาร์มที่ดีและถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดวางผังฟาร์มที่ดีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการทำฟาร์มไก่ไข่ หากวางผังฟาร์มไม่ดี ขาดหลักวิชาการที่ถูกต้องเสียแต่แรกแล้ว ก็จะส่งผลให้การขยายฟาร์มต่อไปในอนาคตเป็นไปได้ อย่างลำบากยากต่อการจัดการและป้องกันโรค

นอกจากนี้ไชยา อ้อยสูงเนิน (2532 : 9) ยังได้เพิ่มเติมอีกว่าการวางผังฟาร์มเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน การเลือกทำเลเลี้ยง หากวางผังฟาร์มดีแล้วจะทำให้ระบบการจัดการและเลี้ยงดูไก่ไข่ มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งแรกต้องคำนึงถึงคือ จะต้องวางผังฟาร์มให้มีความสะดวกมากที่สุดในการจัดการด้านต่าง ๆ โรงเรือนควรจัดให้เป็นแถวเป็นแนว บริเวณบ้านพัก บริเวณพักผ่อน ควรแยกออกจากเขตเลี้ยงไก่โดยเด็ดขาด

3.4 มีแบบของโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ดีและมีการจัดการภายในโรงเรือน โดยทั่วไปลักษณะของโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่นั้นควรจัดวางรูปแบบให้สะดวก ต่อการเข้าไป

ปฏิบัติการเลี้ยงดูและการรักษาความสะอาด มีอากาศเย็นสบาย ใก้อยู่ได้ปรกติสุข ปลอดภัย จากอันตรายและศัตรูแม้กระทั่งแสงหรือเสียงที่รบกวน โรงเรือนจะต้องมีการระบายอากาศ ได้ สามารถป้องกันการแพร่ติดต่อของโรคและพยาธิต่าง ๆ ได้

ไชยา อ้อยสูงเนิน (2532 : 10-11) ได้สรุป คุณลักษณะโดยทั่วไปของโรง เรือนใก้ ว่าจะควรมีลักษณะหรือคุณสมบัติดังนี้

- 1) สามารถกันแดด กันลม กันฝนได้ โดยตั้งโรงเรือนตามแนวทิศตะวันออก-ตก
- 2) อากาศภายในโรงเรือนมีการระบายอากาศที่ดี เย็นสบาย
- 3) สามารถกันศัตรูที่จะมารบกวนได้ เช่น นก หนู งู แมว
- 4) ห่างจากบ้านคนพอสมควร และฟาร์มไม่ควรอยู่ต่ำลม เพราะกลิ่นจากมูลใก้อาจรบกวนสุขภาพและอนามัยของคนได้
- 5) รักษาความสะอาดได้ง่าย เป็นที่เนินลาด น้ำไม่ขังแฉะ และไม่รกรุงรัง
- 6) เป็นแบบที่สร้างง่าย ราคาถูก และสามารถใช้อุปกรณ์ก่อสร้างส่วนใหญ่ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น
- 7) ถ้าหากสร้างโรงเรือนหลาย ๆ หลัง ไม่ควรเป็นเรือนแฝด โรงเรือนแต่ละหลังควรอยู่ห่างกันไม่น้อยกว่า 10 เมตร เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกและลดความชื้น
- 8) ควรมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับใก้ แต่ละประเภทประจำโรงเรือน ไม่ปะปนกัน
- 9) โรงเรือนควรสะอาดต่อการเข้าไปปฏิบัติงานและดูแลใก้

3.5 จัดหาพันธุ์ใก้ที่ตีมาเลี้ยง โดยจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมจากเกณฑ์

- 3.5.1 มีคุณสมบัติเด่นในเรื่องให้ใก้ฟองโต ใก้ตก เปลือกใก้แข็งแรง สีเปลือกใก้สวยตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ
- 3.5.2 ให้ใก้ทน มีอัตราการใก้เฉลี่ยต่อฝูงสูง เป็นใก้ที่สุขภาพแข็งแรงเลี้ยงง่ายปลอดภัยจากโรคต่าง ๆ
- 3.5.3 ใช้อาหารในการผลิตใก้ต่อฟองน้อย มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารให้เป็นใก้ได้สูง

3.5.4 มีประวัติชื่อเสียงดีในเรื่องของการเลี้ยงง่าย กินอาหารน้อยให้
ใช้ดก ใช้ฟองโตใช้ทนและนาน

3.5.5 เป็นพันธุ์ไก่ที่มาจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ เป็นที่รู้จักกว้าง
ขวางในบรรดาผู้เลี้ยงโดยทั่วไป (ไชยา อึ้งสูงเนิน, 2532 : 17)

3.6 เลี้ยงด้วยอาหารที่ดี และมีคุณภาพสูง อาหารที่ดีและมีคุณภาพมาตรฐาน
นั้นถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการเลี้ยงไก่ไข่ เพราะร้อยละ 65 ของต้นทุนการผลิตไก่ไข่
คือ ค่าอาหาร (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, 2533 : 33) การจัดหาอาหาร
ที่ดีมาเลี้ยงจึงสำคัญมาก โดยพิจารณาถึงอัตราส่วนของโปรตีน ไขมัน เกลือแร่และกาก

3.7 การจัดการสุขาภิบาลและการป้องกันโรคที่ถูกต้อง ในการจัดการสุขา
ภิบาลและป้องกันโรคที่ถูกต้องนั้นมีข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ป้องกันไม่ให้แสงแดดส่องและฝนสาดเข้าไปในเล้าได้
- จัดระบบการระบายอากาศภายในโรงเรือนให้ดีที่สุด
- ป้องกันสัตว์อื่นที่เป็นพาหะนำโรค เข้ามาในฟาร์ม
- เลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรือนเดียวกัน และมีอายุเท่ากัน
- จัดให้มีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อโรค สำหรับล้างเท้าก่อนเข้าฟาร์ม และโรง
เรือนแต่ละหลังด้วย
- บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องภายในฟาร์ม ไม่ควรให้เข้าไปใกล้โรงเรือน
- ควรออกกฎ บังคับ ไม่ให้พนักงานเลี้ยง เดินไปมาหาสู่กันในโรง
เรือนแต่ละหลัง
- ทำวัคซีนป้องกันโรคตามโปรแกรมที่กำหนด

3.8 ศึกษาหาความรู้ทางด้านวิชาการและประสบการณ์ในการเลี้ยงอยู่สม่ำเสมอ การจัดการด้านการเลี้ยง ควรจะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ยิ่งถ้าเกษตรกรเป็นผู้ที่
มีความรู้ทางด้านนี้โดยตรงแล้วก็จะเป็นการดี ในขณะที่เดียวกันการไปปรึกษาผู้ที่เคยทำฟาร์ม
มาก่อนหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้ด้วยแล้ว ก็จะช่วยให้การทำฟาร์มไก่ไข่ ประสบผล
สำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

4. การจัดการบางประการที่จะทำให้การเลี้ยงไก่ไข่ประสบผลสำเร็จ

อาชีพการเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรกรจะมีรายได้ที่แน่นอน มั่นคงและต่อเนื่องกันทุกวัน จนกระทั่งปลดไก่แก่ขายออกไป การประกอบอาชีพนี้ สุกิจ ชันธปราบ (2534 : 373) ได้เปรียบเทียบกับ เหมือนกับ "น้ำซึมบ่อทราย" คือมีรายได้ต่อเนื่องทุกวัน สามารถนำเงินรายได้ เอามาหมุนเวียนเป็นค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่สำหรับรุ่นต่อไปได้อีก แต่อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพนี้ เกษตรกรจะต้องมีการศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนความชำนาญทั้งในด้านการเลี้ยงและการดูแลเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ได้ผลผลิตสูง ไข่ฟองโตมีราคาดีเป็นที่ต้องการของตลาด

มานิตย์ เทวรัชนีพิทักษ์ (2536 : 140) กล่าวว่า การเลี้ยงไก่ไข่ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยการจัดการบางประการดังต่อไปนี้

1. ใช้อาหารที่มีคุณภาพดี และมีสูตรอาหารถูกต้องตามระยะอายุของไก่
2. ควบคุมน้ำหนักไก่อย่างถูกต้อง ตามระยะของการเจริญเติบโต
3. ควบคุมการกินอาหารของไก่อย่างถูกต้อง
4. ควบคุมให้แสงสว่างอย่างถูกต้อง
5. ดูแลเอาใจใส่อย่างดี
6. ตัดปากอย่างถูกต้อง
7. มีการสุขาภิบาลที่ดี และมีการทำวัคซีนป้องกันโรคอย่างถูกต้อง

5. ปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่

ปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่ พอลจะแยกสภาพปัญหาได้ 2 ปัญหาใหญ่ ๆ คือ 1) ปัญหาที่พบในระหว่างเลี้ยงไก่ไข่ และ 2) ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่

5.1 ปัญหาที่พบในระหว่างเลี้ยงไก่ไข่

ในการเลี้ยงไก่ไข่ แม้ว่าเกษตรกรจะได้ดูแล เอาใจใส่ในการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีแล้วแต่ก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ ที่คิดไม่ถึงถึงเกิดขึ้นอยู่เสมอในระหว่างเลี้ยงไก่ไข่ ดังนี้ (ปฐม เลหะเกษตร, 2533 : 27-70)

5.1.1 ปัญหาเรื่องไก่สาวไม่ยอมไข่ในรัง ปัญหานี้จะเกิดในกรณีเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อยรวมฝูง ซึ่งไก่จะไข่เรื่อยไปตามที่ต่าง ๆ เสมอ สาเหตุสำคัญเกิดจากในเล้ามีรัง ไข่อยู่น้อย มีแสงสว่างมากเกินไป และการย้ายไก่สาวเข้าคอกไก่ไข่ช้าเกินไป

5.1.2 ปัญหาเรื่องไก่จิกชนกัน ปัญหานี้จะมีมากในกรณีที่เลี้ยงไก่รวมกันมาก ๆ โดยเฉพาะในระยะไก่สาวที่กำลังถูกจำกัดอาหาร สาเหตุที่ไก่จิกชนกันนั้นมาจากไก่ขาดธาตุอาหาร มีอาหารกินไม่พอ อากาศในคอกทึบ และในตัวไก่อาจมี เหา ไร เกาะ อยู่

5.1.3 ปัญหาไก่หมดลูกทะเล็ก การทะเล็กของมดลูกเกิดจากเยื่อรอบทวารจิกขาด มักเกิดในไก่สาวเริ่มไข่ ซึ่งอาจเกิดจากการจิกขาดของเยื่อรอบทวารในขณะที่ไก่สาวเบ่งไข่ อวัยวะส่วนนี้ไปกระทบกับพื้นกรงตับ หรือวัตถุรองพื้นรัง ไข่จนทำให้จิกขาดหรือโดนไก่ตัวอื่นจิกบริเวณปากมดลูกในขณะที่เบ่งไข่ ทำให้มดลูกทะเล็กออกมา ถ้าแก้ไขไม่ทันไก่อาจตายได้

5.1.4 ปัญหาเรื่องไก่จิกไข่กิน ตามปกติแม่ไก่จะไม่จิกไข่ของมันกิน แต่ถ้าเมื่อใดที่มันได้ลิ้มรสไข่แล้วรู้ว่าอร่อย มันจะเริ่มมีนิสัยจิกไข่กิน สาเหตุสำคัญมาจากไข่แตกหรืออบุบร้าวจนไข่ขาวไหลออกมา ดังนั้นเกษตรกรต้องสนใจมันตรวจตราดูว่ามีไข่อบุบแตกร้าวบ้างหรือไม่

5.1.5 ปัญหาเรื่องไข่มีจุดเลือด จุดเนื้อในไข่ จุดเลือด หรือจุดเนื้อ คือ ก่อนเลือดที่อยู่บนไข่แดง อาจเป็นสีแดงสดหรือสีดำ เกิดจากการแตกของเส้นเลือดที่อยู่รอบเยื่อหุ้มไข่แดงบนรังไข่ จึงทำให้มีเลือดติดไข่แดงมาด้วย มีสาเหตุมาจากในอาหารไก่อาจมียาเสริมพวกรักษาแผลสมอยู่ และน้ำที่ให้ไก่กินสกปรกมาก

5.1.6 ปัญหาไข่แดงมีจุดกระ อาจจะเป็นจุดกระนิดหน่อยหรืออาจเป็นจุดกระบนไข่แดงทั้งใบก็ได้ มีสาเหตุจากมีสารพิษตกอยู่ในเมล็ดฝ้ายที่ใช้ผสมอาหาร และวัสดุรองพื้นคอกมียาง ไม้ติดอยู่

5.1.7 ปัญหาไข่ขาวเหลวเป็นน้ำ โดยปกติไข่สดเมื่อต้อยออกดู ไข่ขาวจะข้นและไม่ขยายวงกว้างออกจากไข่แดงมาก ปัญหาไข่ขาวเหลวเป็นน้ำมีสาเหตุมาจาก พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในการเลี้ยงดู เช่น อากาศไม่ดี อากาศร้อน ไก่เป็นโรคในคอกมีแก๊สแอมโมเนียมากเกินไป เป็นต้น

5.1.8 ปัญหาเรื่องไก่ชอบฟักไข่ ทำให้มีผลเสียคือ มันจะหยุดให้ไข่ และจะยอมอาจถึงตายได้ สาเหตุเกิดจาก มีรังไข่ไม่พอสำหรับไข่ อากาศร้อนอบอ้าว ให้น้ำและอาหารไม่พอกัน หรือเก็บไข่บ่อยครั้งเกินไปทำให้มีไข่เหลือค้าง

5.1.9 ปัญหาไข่เปลือกบาง ไข่เปลือกบางเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งนักวิจัยเองก็ไม่อาจแก้ไขได้จากการคัดพันธุ์และผสมพันธุ์ วิธีแก้ไขไม่ให้ไข่เปลือกบางคือ จะต้องเสริมแคลเซียมและวิตามินดี ลงในอาหารให้มาก นั่นคือ ต้องเพิ่มเปลือกหอยลงในอาหารไก่ให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการ

5.1.10 ปัญหาไก่ไข่ต่ำกว่ามาตรฐาน อัตราการไข่ของไก่จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับ พันธุ์ไก่ การเลี้ยงดู อาหารและสุขภาพของไก่ โดยปกติแล้วถ้าไม่มีปัญหา เหล่านี้ไก่ควรจะไข่ได้สูงสุดไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 จากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงร้อยละ 2-4 ดังนั้นเกษตรกรควรระวังตระหนักถึงปัญหาทั้ง 4 ประการนี้อย่างดี และหมั่นดูแล เอาใจใส่ จัดการสุขภาพไก่ให้ดีแล้วปัญหานี้จะหมดไป

5.1.11 ปัญหาไก่ไข่ลดลงอย่างกระทันหัน มีสาเหตุมาจาก ไก่เป็นโรคและเกิดจากความบกพร่องในการเลี้ยงดู เช่น อาหารและน้ำไม่เพียงพอ อากาศเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหัน เป็นต้น

5.1.12 ปัญหาไก่ไข่ลดลงเมื่ออากาศร้อน ในเดือนเมษายน-พฤษภาคม ของทุกปี จะมีอากาศร้อน ทำให้ไก่ไข่กระทบกระเทือนมาก ไก่ไข่ลดลงและไข่ฟองเล็กด้วย วิธีแก้ไขคือ ให้ไก่กินอาหารมากขึ้น โดยเปิดไฟให้กินอาหารตอนกลางคืนและเข้ามิดเสริมวิตามินแร่ธาตุในอาหาร และจัดน้ำเย็น ใหม่ สะอาด แก่ไก่ตลอดเวลา

5.1.13 ปัญหาเรื่องแมลงวัน แมลงวันนอกจากเป็นตัวพาหะแพร่เชื้อโรคและพยาธิแล้วยังก่อความรำคาญให้แก่คนและไก่อีกด้วย เกษตรกรต้องหาทางกำจัดแมลงวันให้หมดไป

5.1.14 ปัญหาไก่ไข่ไหลเป็นน้ำ ปัญหานี้มักเกิดในกรณี เลี้ยงไก่ในกรงตับ ไก่ไข่ไหลก่อปัญหาเรื่องแมลงวันรบกวนและไม่สะดวกในการเก็บกวาดไข่ไก่ ทำให้คอกชื้นก่อให้เกิดเชื้อโรคและพยาธิได้ง่าย

5.1.15 ปัญหาไก่ซาอ่อน เมื่อเริ่มไข่ใหม่ ๆ ปัญหานี้มักเกิดกับไก่ที่เลี้ยงในกรงตับซึ่งจะพบอยู่บ่อย ๆ ว่า ไก่สาวบางตัวมีอาการซาอ่อน หมอบอยู่กับพื้น กินน้ำอาหารไม่ได้และจะผอมตายในที่สุด มีสาเหตุมาจาก ไก่สาวให้ไข่มากเกินไปและในอาหารมีปริมาณแคลเซียมน้อยเกินไป แก้ไขได้โดยบังคับให้ไก่สาวหยุดไข่ชั่วคราว โดยให้ข้าวโพดบดผสมเปลือกหอยกินแทนอาหารสัก 4-5 วัน อาการก็จะหายไป

5.1.16. ปัญหาไข่ฟองเล็กเกินไป มีสาเหตุมาจาก ไก่กินอาหารและน้ำไม่พอ อากาศร้อนเกินไป ไก่ไข่ตกเกินไป และไก่อาจจะเป็นโรค

5.1.17 ปัญหาใช้ฟองโตเกินไป เกษตรกรโดยทั่วไปมักต้องการให้ใช้ฟองโต ยิ่งโตเท่าไทรงิ่งดี แต่ถ้าเลี้ยงไก่จำนวนมากแบบการค้า ถ้าใช้ฟองโตมากเกินไปก็มีปัญหาเรื่องตลาด และใช้ใส่ถาดไม่ได้ หรือใส่ได้แต่ก็ซ้อนกันไม่ได้ทำให้ใช้แตกเสียหายได้

5.2 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่

สภาพปัญหาโดยทั่วไปที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่กำลังประสบอยู่ พอจะแยกสภาพปัญหาได้ 2 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่

5.2.1 ปัญหาการผลิต

1) ขาดการวิจัยพันธุ์และการรับรองพันธุ์ ปัจจุบันไก่ไข่ที่เลี้ยงในเชิงการค้าภายในประเทศจะต้องนำพันธุ์จากต่างประเทศ เข้ามาขยายพันธุ์ทั้งสิ้น และการนำเข้ามาส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชนผู้เกี่ยวข้องภายในประเทศ โดยไม่ได้มีการวิจัยเพื่อสร้างสายพันธุ์ไก่ไข่ขึ้นเอง อีกทั้งภาครัฐบาลก็ไม่ได้เข้ามาร่วมทดสอบ เพื่อรับรองว่าสายพันธุ์ใดดีและเหมาะสมควรที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง

2) ต้นทุนการผลิตสูง ต้นทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ร้อยละ 65 ของต้นทุนทั้งหมดเป็นค่าอาหาร ดังนั้นอาหารไก่ไข่จึงเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญในการผลิตไก่ไข่และมีผลต่อเกษตรกรที่จะมีกำไรหรือ ขาดทุน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2532 ราคาอาหารผสมสำเร็จในการเลี้ยงไก่ไข่มีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอดมาในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.29 ต่อปี (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, 2533 : 33) ทั้ง ๆ ที่วัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนประกอบอาหารสัตว์เกือบทั้งหมด เช่น รำ ข้าวโพด กากถั่วเหลือง ปลาป่น เป็นต้น สามารถผลิตได้เองภายในประเทศ แต่ราคาก็ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งมีการตื่นตัวในการเลี้ยงสัตว์กันมากขึ้น ทั้งโคนมโคเนื้อ และสัตว์น้ำ ทำให้วัตถุดิบ อาหารสัตว์บางชนิดขาดแคลน และมีราคาแพงขึ้นจากการที่เกษตรกรมักนิยมใช้ อาหารผสมสำเร็จ จากบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งราคาอาหารนั้นจะมีราคาสูง และการขึ้นลงของราคาก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับราคาของวัตถุดิบที่เป็นต้นทุนการผลิตที่แท้จริง นอกจากนี้ในกรณีนี้ที่ วัตถุดิบหลักบางชนิดมีราคาสูง บริษัทผู้ผลิตอาหารก็จะปรับเปลี่ยนสูตรอาหารอย่างกระหันทันทำให้มีผลต่อเนื่องถึงผลผลิตไข่ตลอดจนรายได้ของเกษตรกรด้วย

3) การลงทุนสูง ปัจจุบันราคาที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เช่น คอก โรงเรือน ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้เกษตรกร ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ดินที่ได้รับการพัฒนาภาคบริการ และชายที่ดินที่เป็นฟาร์มไก่ไข่ไป และเกษตรกรรายใหม่ที่

จะเข้ามาประกอบธุรกิจไก่ไข่ ต้องประสบปัญหาในด้านเงินลงทุน ซึ่งต้องใช้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทำให้ต้องไปหาแหล่งเลี้ยงซึ่งอยู่ห่างไกลชุมชนและตัวเมืองซึ่งก็จะประสบปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคอีกด้วย

4) ขาดแคลนแรงงาน การเลี้ยงไก่ไข่ แรงงานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากแต่ในปัจจุบันได้มีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แรงงานในชนบทหันไปทำงานโรงงานในเมือง จึงทำให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมขาดแคลน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในขณะนั้นมาก (มาโนช ชูทับทิม, 2537 : 26)

5.2.2 ปัญหาด้านการตลาด

1) ราคาไข่ไก่ที่เกษตรกรขายได้ขาดเสถียรภาพ ปรับตัวสูงขึ้น และลดลงอย่างรวดเร็วเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนด้านการผลิตและการหาตลาดรองรับ โดยมีสาเหตุมาจาก

1.1) ปริมาณไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ และการเกิดขึ้นของฟาร์มขนาดเล็ก ซึ่งมักจะประกอบกิจการได้ไม่นานก็ต้องล้มเลิกกิจการไป และมีเกษตรกรรายใหม่หมุนเวียนเข้ามาลงทุนเป็นระยะ ๆ ปัญหาของปริมาณไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ สถานการณ์ของราคาไข่ในท้องตลาดที่มีความผันผวนอย่างมากและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้ว่าในช่วงที่ราคาไข่สูง ซึ่งมักจะอยู่ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายนของทุกปี เป็นมูลเหตุจูงใจให้เกษตรกรหันมาลงทุนในการสร้างฟาร์มไก่ไข่ ในทางตรงกันข้ามระหว่างเดือนตุลาคม-มีนาคม ราคาไข่มักจะตกต่ำเช่นในปี พ.ศ. 2535 ราคาไข่ไก่เฉลี่ยในเชียงใหม่ที่เลี้ยงไข่รับซื้อราคา 0.95-1.05 บาท ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิต โดยต้นทุนการผลิตในปีนั้นประมาณ 1.17 บาท (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ก : 25) ทำให้เกษตรกรบางรายต้องเลิกกิจการไป

1.2) ตลาดรองรับไข่ไก่มีจำกัดอยู่เฉพาะการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งขาดความยืดหยุ่นในการสนองตอบต่อปริมาณไข่ไก่ที่มีมากขึ้นจนทำให้มีไข่ไก่เกินความต้องการจำนวนมากในบางฤดู (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ข : 18)

2) เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองในการจำหน่าย โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีฟาร์มขนาดเล็กจะอยู่ในลักษณะต่างคนต่างขาย การจัดกลุ่มหรือองค์กรของเกษตรกรยังไม่มีความเข้มแข็งเท่าที่ควร ทำให้ราคาจำหน่ายได้ต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็น

3) ลักษณะโครงสร้างการตลาดมีความซับซ้อน ไซ้ไก่กึ่ง เช่นเดียวกันผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่การกำหนดราคามักจะเป็นอำนาจของพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากพ่อค้าคนกลางมีน้อยราย การกำหนดราคาก็ใช้อุปสงค์และอุปทานในขณะนั้น และราคาส่งออกเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคาปรับขึ้นภายในประเทศ ทั้ง ๆ ที่เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกกับปริมาณการบริโภคภายในแล้ว ปริมาณการส่งออกมีน้อยมาก อีกทั้งการกำหนดราคาก็ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้วย

4) การจัดชั้นมาตรฐานของไซ้ไก่เป็นเกรดต่าง ๆ โดยน้ำหนักที่แตกต่างกันดังเช่นที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันทำให้ไซ้ไก่บางเกรดขายยาก เนื่องจากไซ้ไก่อาจจะเล็กเกินไปบ้าง ที่ฟองโตก็ค่อนข้างมีราคาสูงตามความรู้สึกของผู้บริโภคเป็นอุปสรรคในการจำหน่าย อีกทั้งผู้บริโภคก็ไม่อาจทราบว่าไซ้ไก่ที่คัดแยกเกรดขายจะได้ขนาดตรงตามมาตรฐาน และราคาที่ตั้งไว้หรือไม่

5) อัตราการบริโภคไซ้ไก่ของคนไทยอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศใกล้เคียง ทำให้ตลาดรองรับมีจำกัด

6) การส่งออกต้องประสบกับปัญหาในการแข่งขัน เนื่องจากต้นทุนการผลิตไซ้ไก่ของไทยอยู่ในอัตราสูง และต้องประสบกับปัญหาการสนับสนุนการส่งออกจากประเทศผู้ส่งออกรายอื่นอีกด้วย เป็นเหตุให้ผลผลิตไซ้ไก่ไม่สามารถส่งออกได้มากเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ศักยภาพในการผลิตของไทยยังสามารถเพิ่มปริมาณไซ้ไก่ได้อีกมาก (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ช : 18)

7) ปัญหาอันเกิดจากการตลาดปลัดขี เป็นตลาดของนายทุนผู้เลี้ยงสัตว์รายใหญ่หรือบริษัทใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น ผู้เลี้ยงรายย่อยกำลังจะถูกกลืนเพราะไม่อาจต่อสู้แข่งขันกับผู้เลี้ยงรายใหญ่ได้ เนื่องจากผู้ผลิตรายใหญ่เป็นผู้ที่ควบคุมวงจรการตลาดไว้ทั้งหมด โดยเป็นผู้ผลิตอาหารสัตว์ ผลิตพันธุ์สัตว์ มีฟาร์มขนาดใหญ่ ตลอดจนโรงงานชำแหละหรือห้องเย็นของตนเอง รวมทั้งสามารถจัดหาตลาดต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบริษัทใหญ่ ๆ เหล่านี้จึงเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของเกษตรกรรายย่อยอย่างเด็ดขาด (สุวิทย์ เทียรทอง, 2530 : 168) และปัญหานี้กำลังคุกคามการเลี้ยงไก่ไข่ทั่วประเทศ ซึ่งบริษัทใหญ่ ๆ จะเข้ามาลงทุนเลี้ยงไก่ไข่โดยไม่คำนึงถึงปริมาณไข่ที่ล้นตลาด จากนั้นก็ใช้กลยุทธ์ทางการตลาดโดยการลดราคาให้ต่ำกว่าต้นทุนในระยะยาว ทำให้เกษตรกรที่มีทุนสำรองน้อย ต้องเลิกกิจการไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของการครอบครองตลาดที่ประสบผลสำเร็จมาแล้วในธุรกิจไก่เนื้อ (อภิชัย รัตนวราหะ และวริษา รักษาศรี, 2536 : 34-45)

8) ปัญหาที่รัฐบาลไม่มีนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับนโยบายการตลาด ได้แก่

8.1) เสถียรภาพของราคาไข่ไก่ พันธุ์ไก่ ราคาอาหารสัตว์ และยารักษาโรคต่าง ๆ

8.2) ประสิทธิภาพของการตลาด ซึ่งรวมถึงการลดขั้นตอนของพ่อค้าคนกลาง การส่งเสริมอำนาจต่อรองของเกษตรกรและการให้ข้อมูลข่าวสารทางการตลาดแก่เกษตรกร

8.3) การจัดหาตลาดต่างประเทศที่แน่นอน และการสนับสนุนการส่งออกให้แก่เกษตรกร (สุวิทย์ เทียรทอง, 2530 : 169)

6. แนวทางพัฒนาธุรกิจไก่ไข่

กอนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (2533 : 38) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่ไว้ดังต่อไปนี้

1. สนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการปรับปรุงพันธุ์ การรับรองพันธุ์ไก่ไข่ การจัดการฟาร์ม เทคนิควิธีการเลี้ยงและการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

2. สนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รวมตัวกันเป็นชมรม สมาคม หรือสหกรณ์ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด เพื่อความสะดวกในการขอรับความช่วยเหลือและการบริการจากหน่วยงานของรัฐบาล

3. สนับสนุนหน่วยงานของรัฐบาลด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อทำงานด้านการส่งเสริมการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการป้องกันปราบปรามโรคระบาด

4. สนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัยและพัฒนาระบบการตลาด การจำหน่ายไข่ไก่โดยระบบการชั่งน้ำหนัก เพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ผู้ค้าและผู้บริโภคไข่ไก่

5. สนับสนุนให้มีการแปรรูปไข่ไก่ให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ไข่ผง ไข่แช่แข็ง เป็นต้น เพื่อสามารถเก็บไว้ได้นาน สะดวกในการเก็บรักษา ขนส่งและการนำมาใช้สอยเพื่อบริโภคและอื่น ๆ ซึ่งอุตสาหกรรมการแปรรูป นอกจากจะเป็นตลาดรองรับไข่ไก่สดแล้ว ยังช่วยสนับสนุนส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์ไข่ไก่ให้ขยายตัวได้อีกทางหนึ่งด้วย

6. ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้มีการบริโภคไข่ไก่เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเน้นถึงคุณค่าของอาหารตามหลักโภชนาการ

7. สนับสนุนให้มีการส่งออก ไข่ไก่ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศโดยการช่วยเหลือด้านการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ส่งออก และการชดเชยภาษีสำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตไข่ไก่เพื่อการส่งออก เพื่อลดต้นทุนในการส่งออกและทำให้สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกรายอื่น ๆ ได้

นอกจากนี้ วิจัย เติมผลบุญ (2537 : 25) ยังได้เสนอแนวทางในการพัฒนาธุรกิจไก่เนื้อ-ไก่ไข่ ของประเทศไทยไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ไก่ เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ

- ร่วมมือกับภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ไก่พันธุ์หลักทั้งระดับปุ๋ย-ย่า และ พ่อ-แม่พันธุ์

- สนับสนุนให้เอกชนและเกษตรกรใช้พันธุ์ไก่ที่ผลิตในประเทศ โดยจูงใจด้านภาษีและราคาไก่

- สนับสนุนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

2. สนับสนุนการวิจัยด้านอาหารไก่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากอาหารสัตว์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของต้นทุนการผลิต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางลดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ให้ลดลง โดยมีมาตรการที่ควรพิจารณาคือ

- เร่งรัดพัฒนาการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์บางชนิดที่ขาดแคลนให้เพียงพอกับความต้องการ เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพด และ ปลาป่นคุณภาพดี

- ยกเลิกมาตรการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ในการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ แต่หากการนำเข้ามีผลกระทบต่อราคาผลผลิตในประเทศ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณไปแทรกแซงตลาด เช่นเดียวกับกรณีพืชผลบางชนิดมีราคาตกต่ำ เช่น พริกไทย กาแฟ เป็นต้น

- เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ

3. เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและรักษาโรค

- การนำเข้าสัตว์ปีกและไข่มีเชื้อจากต่างประเทศ จะต้องควบคุมโรคอย่างเข้มงวด

- ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ และฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ในการป้องกันรักษาโรค

- ขยายการผลิต วัคซีนในส่วนของการผสมพันธุ์ และ เอกชน

4. พัฒนาการผลิตไถ่เนื้อ-ไถ่ไข่ และผลิตภัณฑ์ ให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อการส่งออก

- ตรวจสอบคุณภาพไข่ไก่ และผลิตภัณฑ์ที่จะส่งออกต่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศผู้นำเข้า

- ควบคุมดูแลและตรวจสอบโรคฆ่าชำแหละไก่ให้เข้มงวด

- ยับยั้งการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน

5. สนับสนุนให้มีการดำเนินการแบบธุรกิจครบวงจร

- สนับสนุนการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรในระบบ contract farming กับบริษัทเอกชน

- สนับสนุนการรวมตัวของเกษตรกรเป็นสหกรณ์

6. สนับสนุนการขยายตลาดส่งออก

- ศึกษาระเบียบ กฎหมายของประเทศผู้นำเข้าต่าง ๆ

- สนับสนุนการเดินทางไปเจรจาการค้า และการแสดงสินค้าในต่างประเทศ

7. พัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสาร การผลิต และการตลาด

- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างรัฐบาลและธุรกิจเอกชน

- ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

- รวบรวมข้อมูลเผยแพร่สู่ภาคราชการ เอกชน และเกษตรกร โดยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาดไข่ไก่ให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคตและทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการที่จะยึดถือเป็นอาชีพที่ถาวรต่อไปได้ รัฐบาลจึงควรที่จะได้มีการณรงค์ชักจูงให้ประชาชนได้บริโภคไข่เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มความต้องการบริโภคไข่ และควรทำการศึกษา วิจัยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต ด้านการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม ตลอดจนการพิจารณากำหนดนโยบายด้านวัตถุดิบ ซึ่งเป็นส่วนประกอบอาหารสัตว์อย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้อาหารสัตว์มีราคาแพงจนเกินไป นอกจากนี้ควรมีมาตรการรักษา เสถียรภาพด้านราคาไข่ไก่ โดยสนับสนุนให้มีการเก็บรักษาไข่ไก่ไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำไข่ผง ไข่ไก่แช่แข็ง เป็นต้น เพื่อให้สามารถเก็บไว้ได้นาน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการส่งออกมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่ไข่ไก่ออกสู่ตลาดมากเกินความต้องการ

ซึ่งมักเกิดในช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ของทุกปี เนื่องจากใน
 เวลานี้มีภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการผลิตไข่ไก่มากกว่าปกติ

7. ความต้องการ

บุญเต็ม พันรอบ (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 47) กล่าวว่า ความต้องการก็คือความ
 ไม่เพียงพอ ความต้องการจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเกิดความไม่สมดุลย์ทางร่างกายและจิตใจ
 ส่วน Murrage ในสภิตย์ วงศ์สุวรรณ (2525 : 209) กล่าวว่าความต้องการมิได้หมายถึง
 เฉพาะความต้องการทางร่างกายเช่น อาหาร น้ำ ฯลฯ เท่านั้นแต่รวมไปถึงความต้องการ
 ทางด้านจิตใจด้วยเช่น ความต้องการอำนาจ เกียรติยศ ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ
 และความรัก เป็นต้น ส่วนปราณี รามสูต (2528 : 119) ก็ระบุว่าความต้องการเป็น
 เหตุให้เกิดแรงขับ (drive) และแรงจูงใจ (motives) ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไป
 ยังจุดหมายปลายทางที่ต้องการ

Maslow ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์โดยเห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มี
 ความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น และความต้องการนั้นมีอยู่มากมาย
 หลายอย่าง หลายระดับ ซึ่งพรณี ส. เจนจิต (2528) ในบุญสม วราเอกศิริ (2535 :
 92) ได้เรียงลำดับชั้นความต้องการตามแนวความคิดของมาสโลว์ (Maslow's
 hierarchy of needs) จากลำดับขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุดดังนี้

- 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย
- 2) ความต้องการความปลอดภัย
- 3) ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ
- 4) ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่อง
- 5) ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตนเองหรือรู้จักตนเอง
6. ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ
7. ความต้องการทางสุนทรีย์

ประสาธ อิศรปริตตา (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 17) ได้สรุปลักษณะโดยทั่วไปของ
 ความต้องการของมนุษย์ไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) มนุษย์ทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติใดจะมีลักษณะความต้องการพื้นฐาน (basic needs) บางอย่างเหมือนกันคือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs)
- 2) ความต้องการบางอย่างของมนุษย์เกิดขึ้นมากน้อยต่างกัน ตามสังคมสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการทางสังคม เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมจึงมีผลทำให้ระบบความต้องการทางสังคมแตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีความต้องการทางสังคมหลายประการที่เป็นพื้นฐานเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใด ได้แก่ ความต้องการ ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย และความจำเป็น
- 3) ระบบความต้องการของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ ลักษณะพัฒนาการของเขา ความต้องการของคน แต่ละวัย แต่ละระดับวุฒิภาวะ มีความแตกต่างกัน เพราะมนุษย์แต่ละคน มีความสามารถในการรับรู้ การทำความเข้าใจ และประสบการณ์ในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น แตกต่างกันไป

นักจิตวิทยาถือว่า การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะข้อสมมุติฐานเบื้องต้นทางจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ย่อมมีรากฐานมาจากความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างประกอบกัน จากการค้นคว้าวิจัยและทดลอง นักจิตวิทยาส่วนมากต่างยอมรับกันว่า ความต้องการของมนุษย์ที่ทั้งที่เกิดจากสภาพทางสรีระและที่เกิดขึ้นจากสภาวะแวดล้อม (เน็ทเธอร์ตัน กังงา, 2534 : 10)

ธัชชัย แสงสิงห์แก้ว และผ่องพรรณ จิตต์อนันต์ (2522) ในบุญสม วราเอกศิริ (2535 : 98-101) ได้รวบรวมความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์เอาไว้ในลักษณะหมวดหมู่และเขียนเป็นสูตรขึ้น เพื่อสะดวกต่อการศึกษาสำหรับนักส่งเสริม โดยเรียกว่า "SARS Fomular" ซึ่งประกอบด้วยความมั่นคงปลอดภัย (security drive) ความต้องการตื่นเต้นผจญภัย (adventure drive) ความต้องการได้รับการยกย่อง (recognition drive) และความต้องการที่จะแสดงออกต่อเพศตรงข้าม (sex drive)

นรินทร์ชัย พัฒนงศา (2531 : 114) กล่าวว่า "เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักส่งเสริมจะต้องทราบความต้องการของเกษตรกร เพราะถ้าเกษตรกรต้องการพืชอาหารสำหรับบริโภคภายในครอบครัว แต่ถ้าไปส่งเสริมการปลูกปอหรือข้าวฟ่างซึ่งบริโภคไม่ได้คงจะไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ยิ่งกว่านั้นความต้องการยังรวมไปถึงความอยู่ดี กินดี

และในปัจจุบันได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการไม่รู้จักจบสิ้น"

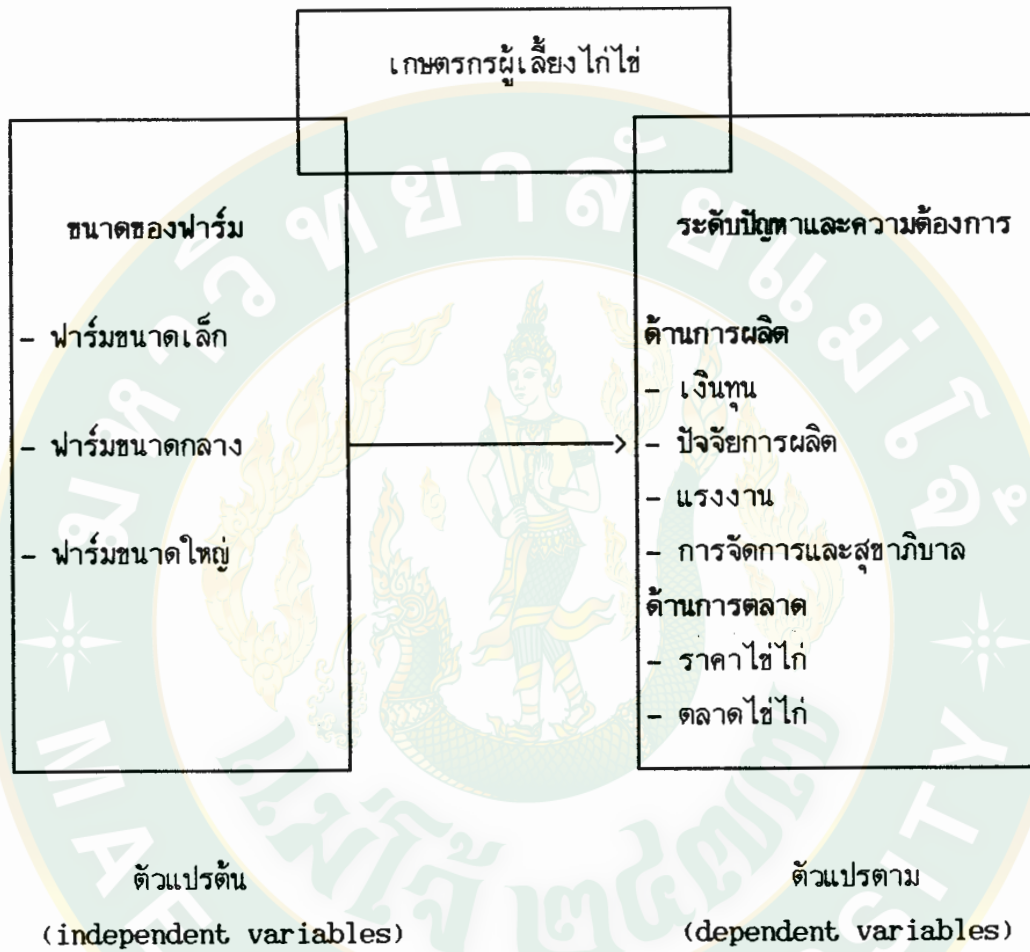
ภาคสรุป (Overview)

การเลี้ยงไก่ไข่เป็นธุรกิจการเกษตรอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกรได้ประกอบการกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน และมีแนวโน้มจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทุกปี การเลี้ยงไก่ไข่แม้ว่าจะเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรในระดับที่ค่อนข้างดี แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่ค่อนข้างจะเสี่ยง เพราะต้องลงทุนสูงทั้งการสร้างฟาร์ม การจัดหาพันธุ์ไก่ อุปกรณ์การเลี้ยงและยารักษาโรค แต่อัตราการบริโภคน้ำไข่ไก่ของคนไทยกลับมีอัตราที่ต่ำ โดยมีอัตราการบริโภคน้ำเฉลี่ยประมาณ 74 ฟองต่อคนต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่จะมีอัตราการบริโภคน้ำไข่ไก่ไม่น้อยกว่า 200 ฟองต่อคนต่อปี นอกจากนี้การเลี้ยงไก่ไข่ในประเทศไทยแม้ว่าจะได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก แต่ก็ยังมีปัญหามากมายในการผลิตและการตลาดไข่ไก่ คือ ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากอาหารสัตว์มีราคาแพงและความไม่แน่นอนของราคาไข่ไก่ในตลาด ซึ่งบางครั้งราคาไข่ไก่ต่ำกว่าต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนและในปัจจุบันได้มีการตื่นตัวและเก็งกำไรเกี่ยวกับที่ดิน ทำให้ราคาที่ดินพุ่งสูงขึ้นกว่าปกติเป็นอันมาก จึงเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางการผลิตและการที่เกษตรกรรายใหม่จะเข้ามาลงทุนในการเลี้ยงไก่ไข่

จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับขนาดของฟาร์มและปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ พบว่าการเลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้า เกษตรกรจะต้องเลี้ยงไก่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป และได้มีการจัดแบ่งฟาร์มไก่ไข่ออกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยงคือ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ ส่วนปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่พบว่าเกษตรกรกำลังประสบกับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดไข่ไก่คือ ต้นทุนการผลิตสูง ขาดการวิจัยและรับรองพันธุ์ไก่ไข่ การลงทุนสร้างฟาร์มสูง ขาดแคลนแรงงาน ราคาไข่ไก่ขาดเสถียรภาพ เกษตรกรขาดอำนาจต่อรอง โครงสร้างการตลาดซับซ้อน การจัดขึ้นมาตรฐานของไข่ไก่เป็นเกรดต่าง ๆ ทำให้ไข่บางเกรดขายยาก อัตราการบริโภคน้ำไข่ไก่ของคนไทยต่ำ การส่งออกมีการแข่งขันสูง ตลาดปศุสัตว์เป็นของนายทุนและปัญหาที่รัฐบาลไม่มีนโยบายที่แน่นอนในการตลาด

กรอบแนวความคิดในการวิจัย
(Conceptual Framework)

สมมติฐานการวิจัย
(Research Hypotheses)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ขนาดของฟาร์มแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่
2. ขนาดของฟาร์มแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

บทที่ 3
วิธีการวิจัย
(METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ
เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่ ในจังหวัด เชียง ใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่วิจัย
(Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัด เชียง ใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 20,107
ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ มีประชากรรวมทั้ง
สิ้น 1,530,779 คน (สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง, 2537 : 197)

ผู้วิจัยเลือกจังหวัด เชียง ใหม่ เพื่อดำเนินการวิจัยเนื่องจาก จังหวัด เชียง ใหม่
เป็นจังหวัดที่มีการทำฟาร์ม ไก่ ไข่ มากที่สุด ในภาคเหนือ เกษตรกรมีความชำนาญในการเลี้ยง
ไก่ ไข่ เพราะอยู่ใกล้แหล่งวิชาการ แหล่งตลาดและแหล่งวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหาร ไก่ ไข่ ตลอด
จนจังหวัด เชียง ใหม่ มีภูมิอากาศอำนวยให้การผลิต ไก่ ไข่ ได้ผลผลิตดี และสามารถส่ง ไปขาย
ในต่างจังหวัด ใน เขตภาคเหนือตอนบนอีกประมาณร้อยละ 40 ของปริมาณการผลิตในจังหวัด
อีกทั้งผู้วิจัยเป็นคนในท้องถิ่นจังหวัด เชียง ใหม่ จึงทำให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการ
การวิจัย

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
(The Population and Sampling Procedures)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเลี้ยงไก่ไข่ในเชิงการค้าตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป มีทั้งหมด 214 ฟาร์ม จากอำเภอเมือง จอมทอง ดอยสะเก็ด ฝาง พร้าว แม่แจ่ม แม่แตง แม่ริม สะเมิง สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง สารภี หางดง ฮอดและไชยปราการ ส่วนอำเภอเชียงดาว ดอยเต่า แม่อาຍ อมก๋อย เวียงแหง กิ่งอำเภอแม่วางและกิ่งอำเภอแม่ออนนั้นไม่มีเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ไข่ตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป ดังนั้นในการเก็บข้อมูลเนื่องจากเกษตรกรมีจำนวนมาก จึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนตามกลุ่ม (proportional random sampling)

สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) นั้นได้คิดคำนวณจากสูตรของ Yamane ใน บุญธรรม กิจปริดาวิสุทธ์ (2535 : 68) และ Chua (1984 : 16) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N (e)^2}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะเป็น

แทนค่า N = 214

e = 0.05

$$n = \frac{214}{1 + 214 (0.05)^2} \quad n = 139.41$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 139 ฟาร์ม และผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละอำเภอ เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอมีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อขนาดของประชากร โดยใช้สูตร

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

n_1 = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

เมื่อคำนวณตามสูตรแล้ว ปรากฏว่าได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม

อำเภอคือ

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
1. เมือง	8	5
2. จอมทอง	15	10
3. ดอยสะเก็ด	30	19
4. ฝาง	4	3
5. พร้าวก	10	6
6. แม่แจ่ม	1	1
7. แม่แตง	6	4
8. แม่ริม	13	8

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
9. สะเมิง	8	5
10. สันกำแพง	24	16
11. สันทราย	15	10
12. สันป่าตอง	30	19
13. สารภี	8	5
14. ทางดง	37	24
15. ยี่ฮอด	1	1
16. ไชยปราการ	4	3
รวม	214	139

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
(Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) และคำถามแบบปลายปิด (close-ended question) โดยในแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอน 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สภาพการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่ที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่ จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง

วิธีการเลี้ยง การใช้อาหารไก่ไข่ เงินทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่
การฝึกอบรม รายได้และการรวมกลุ่มของเกษตรกร

ตอน 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่ เกี่ยวกับปัญหา
ด้านการผลิตและปัญหาด้านการตลาด

ตอน 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านการผลิตและการตลาด
ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

การทดสอบเครื่องมือ

(Pre-Testing of the Instrument)

ในการทดสอบความตรง (validity) ใช้วิธีการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น
นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา (content validity) มาก
ที่สุด

ส่วนด้านการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามได้นำ
แบบสอบถามตอน 2 และ ตอน 3 ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาความสอดคล้องภายใน (internal consistency method) แบบ Cronbach's alpha ตามที่สุชาติ
ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536 : 153) ได้กล่าวไว้ดังนี้

$$\alpha = N/(N-1) [1 - \sum S^2(Y_i)/S^2_x]$$

ในที่นี้ N = จำนวนของรายการ

S^2_x = ค่าความผันแปรทั้งหมด

$\sum S^2(Y_i)$ = ผลรวมของค่าความผันแปรของแต่ละรายการ

จากการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

รายการ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. ปัญหาด้านการผลิต	.88
2. ปัญหาทางการตลาด	.82
3. ความต้องการด้านการผลิต	.92
4. ความต้องการทางการตลาด	.88
รวม	.88

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

- ทำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ถึงสำนักงานปลัดตัวอำเภอที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในท้องที่ เพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
- ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเกษตรกร เพื่อแจ้งกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา ที่กำหนด
- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล นำสรุปและรายงานผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาถอดรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS/PC⁺) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ ของผู้ให้ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยพิสัย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาใช้ในการอภิปรายผล
2. ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จะระบุระดับของปัญหาและความต้องการ ได้แก่ "มาก" "ปานกลาง" "น้อย" จากนั้นใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ระดับปัญหา/ความต้องการมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00
ระดับปัญหา/ความต้องการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหา/ความต้องการน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
3. ความแตกต่างของระดับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ ใช้สถิติ ANOVA (Analysis of Variance) หรือ F-test และหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธีของ Scheffe

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
(Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2537 ถึงเดือนตุลาคม 2538

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาและความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาความแตกต่าง ของระดับปัญหาและความต้องการของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ การนำ เสนอผลการวิจัยได้จัดแยกนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่

ส่วนที่ 2 ระดับของปัญหาและความแตกต่างของระดับด้านการผลิตและการ ตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 ระดับของความ ต้องการ และความแตกต่างของระดับความต้องการ ด้านการผลิตและการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่

ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยในตาราง 3 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (82.73 %) เป็นเพศชาย มีเพียงร้อยละ 17.27 เท่านั้นที่เป็นเพศหญิง เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (42.45 %) มีอายุ อยู่ในช่วง 37-45 ปี รองลงมาร้อยละ 23.74 มีอายุอยู่ในช่วง 28-36 ปี สำหรับอายุ เฉลี่ยของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในการวิจัยครั้งนี้คือ 41 ปี แสดงว่าเกษตรกรอยู่ในวัย กลางคน หรือวัยทำงาน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากเป็นวัยที่มีศักยภาพใน การประกอบอาชีพสูงมีความมุ่งมั่น ชยันตั่นแข็ง ใฝ่หาความรู้ และทำกิจการของตนให้ประ สบผลสำเร็จอย่างมาก เพราะบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยนี้ ได้ก้าวล่วงพ้นจากวัยเยาว์เข้าสู่วัยที่ มีครอบครัวทำให้ต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้คบหาสมาคมกับผู้คน

และผ่านประสบการณ์เฝ้ามาากพอสมควร (น้อม ธิบเร่ง, 2535 : 35) แต่อย่างไรก็ตามค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.07 นับได้ว่าเกษตรกรมีอายุแตกต่างกันมาก การที่บุคคลมีอายุแตกต่างกันมากนั้นอาจมีผลให้เกิดแนวความคิดในการทำงานที่แตกต่างกัน รวมทั้งอาจมีปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดที่แตกต่างกันด้วย ส่วนระดับการศึกษาชั้นสูงสุดของเกษตรกรนั้น พบว่าเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (43.88 %) จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 17.27 และ 15.11 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายหรือเทียบเท่า ตามลำดับ

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะ	จำนวน (n = 139)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	115	82.73
หญิง	24	17.27
อายุ		
19-27 ปี	6	4.32
28-36 ปี	33	23.74
37-45 ปี	59	42.45
46-54 ปี	28	20.14
มากกว่า 54 ปี	13	9.35
ค่าเฉลี่ย = 41.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.07 พิสัย = 22-64		
ระดับการศึกษา		
ไม่จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น	14	10.07
จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น	61	43.88
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	24	17.27
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	21	15.11
จบชั้นอนุปริญญาหรือเทียบเท่า	6	4.32
จบชั้นปริญญาตรี	13	9.35

พื้นที่ ประสบการณ์ และลักษณะการเลี้ยงไก่ไข่

สภาพการถือครองที่ดินเพื่อเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรส่วนใหญ่ (83.45 %) มีที่ดินเป็นของตนเอง เกษตรกรครึ่งหนึ่ง (51.08 %) มีพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ไข่ระหว่าง 1-5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.06 มีพื้นที่ต่ำกว่า 1 ไร่ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ย 4 ไร่ และเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (62.59 %) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่อยู่ระหว่าง 1-5 ปี รองลงมาร้อยละ 28.78 มีประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี สำหรับประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เฉลี่ยของเกษตรกรคือ 5 ปี (ตาราง 4) เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ (90.65 %) เลี้ยงไก่ไข่บนกรงตับ และใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงไก่ไข่ (87.05 %) ซึ่งสอดคล้องกับ ไชยา อัยสูงเนิน (2532 : 6) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่นิยมเลี้ยงไก่ไข่นกรงตับกันมาก เพราะสะดวกในการทำความสะดวกโรแวน การเก็บไข่และยังทำให้ไข่ไม่สกปรกทั้งยังลดการจิกตีกันของไก่ นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการคัดเลือกไก่ที่ให้ผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ออกจำหน่าย ส่วน Guenther (1973) และ Fletcher (1977) ในสาส์นไก่และการเกษตร (2535 ฉบับที่ 7 : 55) ได้รายงานว่ ไก่ไข่ที่เลี้ยงบนกรงตับจะมีสีของไข่แดงเข้มกว่าไก่ไข่ที่เลี้ยงแบบปล่อยพื้น ซึ่งไข่ไก่ที่มีสีของไข่แดงเข้มจะเป็นที่นิยมของตลาดมากในปัจจุบัน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามลักษณะของพื้นที่ดิน ประสบการณ์ในการเลี้ยงและลักษณะของการเลี้ยง

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
(n = 139)		
สภาพการถือครองที่ดินเพื่อเลี้ยงไก่ไข่		
ที่ดินเป็นของตนเอง	116	83.45
คนอื่นให้ทำเปล่า	13	9.35
เช่าที่ดิน	10	7.19

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
(n = 139)		
ขนาดของพื้นที่ฟาร์ม		
ต่ำกว่า 1 ไร่	39	28.06
1 - 5 ไร่	71	51.08
6 - 10 ไร่	16	11.51
มากกว่า 10 ไร่	13	9.35
ค่าเฉลี่ย = 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.44 พิสัย = 0.25-40.00		
ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่		
1 - 5 ปี	87	62.59
6 - 10 ปี	40	28.78
มากกว่า 10 ปี	12	8.63
ค่าเฉลี่ย = 5.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.62 พิสัย = 1-30		
วิธีการเลี้ยงไก่ไข่		
เลี้ยงบนกรงตับ	126	90.65
เลี้ยงแบบปล่อย	13	9.35
การใช้อาหารไก่ไข่		
ซื้อสำเร็จรูป	121	87.05
ซื้อวัตถุดิบมาผสมเอง	18	12.95

ขนาดของฟาร์ม แหล่งเงินทุนและรายได้จากการเลี้ยงไก่ไข่

ขนาดของฟาร์มซึ่งเป็น การจัดแบ่งฟาร์มไก่ไข่ออกเป็นขนาดต่าง ๆ กัน ตามจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง จากผลการวิจัยในตาราง 5 พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่ง (64.75 %) เป็นฟาร์มขนาดเล็ก รองลงมาร้อยละ 17.99 และ 17.27 เป็นฟาร์มขนาดกลางและใหญ่ตามลำดับ เกษตรกรมีจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยงโดยเฉลี่ย 4,024 ตัว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสำรวจครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์เป็นการค้าของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่ (2536 : 10) ที่กล่าวว่า การเลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่จะเป็นลักษณะฟาร์มขนาดใหญ่ เนื่องจากต้องใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูง การลงทุนสูงและกำไรต่อหน่วยต่ำ ดังนั้นการผลิตจะต้องเลี้ยงในปริมาณมากตั้งแต่ 4,000-5,000 ตัวขึ้นไป

ส่วนเงินทุนที่เกษตรกรนำมาลงทุนในการเลี้ยงไก่ไข่นั้นพบว่า เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (45.32 %) ใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 34.53 ใช้เงินทุนของตนเองบางส่วนและต้องกู้จากแหล่งเงินกู้ด้วยคือ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดยเกษตรกรร้อยละ 40.29 มีรายได้ที่หักค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่ไข่ออกแล้วคงเหลือเป็นรายได้สุทธิต่ำกว่า 100,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 33.81 มีรายได้ระหว่าง 100,000-300,000 บาทต่อปี เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 318,712 บาทต่อปีโดยมีรายได้ต่ำสุด 10,000 บาทต่อปี และมีรายได้สูงสุด 2,400,000 บาทต่อปี ซึ่งนับว่ารายได้สุทธิของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่แตกต่างกันมาก สาเหตุสำคัญมาจากการให้ผลผลิตของไก่ไข่ตามจำนวนไก่ที่เลี้ยง เพราะในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาตั้งแต่ฟาร์มขนาดเล็กที่มีจำนวนไก่ไข่ 500 ตัว จนถึงฟาร์มขนาดใหญ่ที่เลี้ยงไก่ไข่จำนวน 26,000 ตัว ดังนั้นฟาร์มขนาดเล็กที่มีจำนวนไก่น้อยและให้ผลผลิตต่ำกว่า จึงมีรายได้สุทธิน้อยกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีการจัดการที่ดี ไก่ไข่ให้ผลผลิตสูง และมีการตลาดที่มั่นคงกว่าจึงมีรายได้สุทธิต่ำกว่าหลายเท่าตัว

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามขนาดของฟาร์ม
เงินทุน และรายได้ในการเลี้ยงไก่ไข่

ลักษณะ	จำนวน (n = 139)	ร้อยละ
ขนาดของฟาร์ม		
ฟาร์มขนาดเล็ก (500-2,999 ตัว)	90	64.75
ฟาร์มขนาดกลาง (3,000-5,999 ตัว)	25	17.99
ฟาร์มขนาดใหญ่ (มากกว่า 5,999 ตัว)	24	17.27
ค่าเฉลี่ย = 4,024.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5,653.36		
พิสัย = 500-26,000		
แหล่งเงินทุน		
เป็นของตนเองทั้งหมด	63	45.32
กู้จากแหล่งเงินกู้	28	20.14
เป็นของตนเองบางส่วน และกู้จากแหล่งเงินกู้ด้วย	48	34.53
รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่ไข่ (ต่อปี)		
ต่ำกว่า 100,000 บาท	56	40.29
100,000 - 300,000 บาท	47	33.81
300,001 - 500,000 บาท	13	9.35
มากกว่า 500,000 บาท	23	16.55
ค่าเฉลี่ย = 318,712.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 495,353.93		
พิสัย = 10,000-2,400,000		

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม

จากผลการวิจัยในตาราง 6 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (77.70 %) ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเลย ส่วนการเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรประมาณสองในสาม (39.57 %) ได้เข้าร่วมประชุมฝึกอบรม 1 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 35.97 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมเลย โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ได้เข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมในปี พ.ศ. 2537 โดยเฉลี่ย 1 ครั้ง ส่วนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมหรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ (95.68 %) ไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมหรือสหกรณ์ใด ๆ มีเพียงร้อยละ 4.32 เท่านั้นที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นชมรมที่ตั้งขึ้นเพื่อรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ ให้สามารถรวมตัวกันตั้งคลังไข่ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดราคาไข่ไก่ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามลักษณะการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม

ลักษณะ	จำนวน (n = 139)	ร้อยละ
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่		
ไม่เคย	108	77.70
1 ครั้ง	17	12.23
2 ครั้ง	6	4.32
มากกว่า 2 ครั้ง	8	5.76
ค่าเฉลี่ย = 0.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.678 นิสัย = 0-15		

ตาราง 6 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
(n = 139)		
การฝึกอบรม		
ไม่เคย	50	35.97
1 ครั้ง	55	39.57
2 ครั้ง	20	14.39
มากกว่า 2 ครั้ง	14	10.07
ค่าเฉลี่ย = 1.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.01 นิสัย = 0-5		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็น	133	95.68
เป็น	6	4.32

ระดับปัญหาและความแตกต่างของระดับปัญหา

ด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำการขนาดต่าง ๆ

ปัญหาในการเลี้ยงไก่ไข่ที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ประสบอยู่แยกได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ เงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน และการจัดการและสุขาภิบาล 2) ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไข่ไก่ และตลาดไข่ไก่ โดยวัดค่าของปัญหา 5 ระดับคือ มีปัญหามากที่สุด = 5 คะแนน มีปัญหามาก = 4 คะแนน มีปัญหาปานกลาง = 3 คะแนน มีปัญหาน้อย = 2 คะแนน และไม่มีปัญหา = 1 คะแนน จากนั้นนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ผู้ให้ข้อมูลระบุมาคำนวณค่าน้ำหนักเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์เพื่อแปลผลดังนี้

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
ระดับปัญหาปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00

ส่วนการศึกษาถึงความแตกต่างของระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ นั้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยคือ ขนาดฟาร์มไก่ไข่แต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในด้านระดับปัญหาด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้สถิติ ANOVA (analysis of variance) หรือ F-test มาทดสอบหาความแตกต่าง หากค่า F-prob. น้อยกว่า .05 แสดงว่าขนาดฟาร์มมีความแตกต่างกับระดับปัญหาในแต่ละด้าน และหาความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธีของ Scheffe

สำหรับผลการวิจัยระดับของปัญหาและความแตกต่างของระดับปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ กันในแต่ละด้านมีดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน

ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ดังแสดงในตาราง 7 พบว่าเกษตรกรร้อยละ 43.88 ระบุว่ามีปัญหาเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 41.73 ระบุว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 14.39 ระบุว่าปัญหาเงินทุนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.58 ซึ่งกล่าวได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 1 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนที่จะขยายฟาร์ม เงินทุนหมุนเวียนและเงินทุนในการดำเนินกิจการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแหล่งเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ั้น เกษตรกรระบุว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของปัญหาด้านการผลิต (n = 139)

ปัญหาการผลิต	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
เงินทุน	58	41.73	61	43.88	20	14.39	2.58
ปัจจัยการผลิต							
พื้นที่ฟาร์ม	91	65.47	46	33.09	2	1.44	2.09
โรงเรือน	68	48.92	51	36.69	20	14.39	2.51
อุปกรณ์	74	53.24	59	42.45	6	4.32	2.45
พันธุ์ไก่	26	18.71	76	54.68	37	26.62	3.34
อาหารไก่	30	21.58	89	64.03	20	14.39	3.06
ยาและเวชภัณฑ์	50	33.97	78	56.12	11	7.94	2.67
แรงงาน	74	53.24	48	34.53	17	12.23	2.23
การจัดการและสุขาภิบาล	59	42.45	69	49.64	11	7.91	2.49

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 2.33
ระดับปัญหปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 – 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 – 5.00

ส่วนความแตกต่างกันของระดับปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน พบว่าระดับปัญหาเงินทุนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0002$) (ตาราง 8) และพบว่าฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาเงินทุน แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาเงินทุนในระดับมาก แต่ฟาร์มขนาดใหญ่กลับมีปัญหาเงินทุนอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน

2. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต

2.1 ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรประมาณสองในสาม (65.47 %) มีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 33.09 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และมีเพียงร้อยละ 1.44 เท่านั้นที่มีปัญหาด้านพื้นที่อยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.09 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 1 พบว่าเกษตรกรมีปัญหากับขนาดของพื้นที่น้อย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาเรื่องชุมชนต่อต้านเพราะจะทำให้สิ่งแวดล้อมเสีย ปัญหาแหล่งน้ำและคุณภาพของน้ำไม่เหมาะสม ปัญหากระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อยและปัญหาการคมนาคมขนส่งไม่สะดวกนั้น เกษตรกรระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ในด้านความแตกต่างกันของระดับปัญหาด้านพื้นที่ฟาร์มไก่ไข่นั้น พบว่า ระดับปัญหาด้านพื้นที่ฟาร์มของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0204$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาด้านพื้นที่ฟาร์มแตกต่างกัน แต่เป็นปัญหาที่แตกต่างกันในระดับน้อยทั้ง 2 ฟาร์ม โดยฟาร์มขนาดเล็ก มีปัญหาด้านพื้นที่อยู่ในระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 2.20) ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ก็มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยคือ 1.82 ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่

ตาราง 8 การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาด้านการผลิต

df=2

ปัญหา	Mean Squares	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน	7.17	2.80 ^a	2.38 ^{ab}	1.97 ^b	9.12	.0002
ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต						
- พื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่	1.78	2.20 ^a	1.97 ^{ab}	1.82 ^b	4.00	.0204
- โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่	7.26	2.73 ^a	2.28 ^{ab}	1.91 ^b	6.96	.0013
- อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่	7.14	2.69 ^a	2.07 ^b	1.97 ^b	10.59	.0001
- พันธุ์ไก่ไข่	5.45	3.52 ^a	3.23 ^{ab}	2.78 ^b	9.05	.0002
- อาหารไก่ไข่	2.19	3.13 ^a	3.15 ^{ab}	2.67 ^b	3.93	.0218
- ยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่	6.90	2.88 ^a	2.52 ^{ab}	2.05 ^b	12.61	.0000
ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน	11.17	1.98 ^b	2.30 ^b	3.07 ^a	10.49	.0001
ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล	7.02	2.71 ^a	2.24 ^b	1.91 ^b	12.63	.0000
ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33				
ระดับปัญหาปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67				
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00				

2.2 ปัญหาด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (48.92 %) มีปัญหาด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 36.69 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 14.39 ระบุว่าไม่มีปัญหาด้านโรงเรือนอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนน

เฉลี่ยของปัญหา 2.51 แสดงว่าโดยทั่วไปเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 7) เมื่อพิจารณาจากตารางภาคผนวก 1 พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่อง การวางแผน โรงเรียนที่ถูกหลักวิชาการ ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม และลักษณะของโรงเรียนที่ถูกหลักวิชาการ

ส่วนความแตกต่างระดับปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่ พบว่าระดับปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0013$) ซึ่งฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาด้านโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาด้านโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่ (ตาราง 8)

2.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่

เกษตรกรร้อยละ 53.24 ระบุว่ามีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 42.45 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 4.32 เท่านั้นที่ระบุว่ามีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.45 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 7) จากตารางภาคผนวก 1 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีปัญหาด้าน อุปกรณ์มีราคาสูงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานและการจัดซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนความแตกต่างของระดับปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่นั้นพบว่าระดับปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0001$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและใหญ่ มีปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่

2.4 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่

ผลการวิจัยในตาราง 7 แสดงว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (54.68 %) มีปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 26.62 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 18.71 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 3.34 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 1 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาพันธุ์ไก่ไข่มีราคาสูงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญวิทย์ เวชชากุล (2538) ได้กล่าวว่าในปัจจุบันราคาลูกไก่อายุ 1 วัน ราคาตัวละ 15-17 บาท ส่วนไก่สาวราคาตัวละ 80-82 บาท เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จึงต้องประสบกับปัญหาาราคาพันธุ์ไก่ไข่แพงเกินไป ส่วนปัญหาคุณภาพของพันธุ์ไก่ไข่และการจัดหาพันธุ์ไก่ไข่มาเลี้ยงนั้น เกษตรกรระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ในปัจจุบันพันธุ์ไก่ไข่ที่นิยมเลี้ยงเป็นพันธุ์ลูกผสมที่สั่งมาจากต่างประเทศ มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์มาเป็นอย่างดีแล้ว จึงให้ไข่ดก ฟองโต ไข่ทนและไข่ชาน (ไชยา อึ้งสูงเนิน, 2532 : 7) ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนักในเรื่องคุณภาพของพันธุ์ไก่ไข่และการให้ผลผลิต

ส่วนความแตกต่างของระดับปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่นั้นพบว่า ระดับปัญหาพันธุ์ไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0002$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดใหญ่กลับมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่

2.5 ปัญหาด้านอาหารไก่ไข่

เกษตรกรร้อยละ 64.03 ระบุว่ามีปัญหาด้านอาหารไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 21.58 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 14.39 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.06 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านอาหารไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 7) เมื่อพิจารณาตารางภาคผนวก 1 แสดงว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องราคาอาหารไก่ไข่มีราคาสูงและไม่คงที่ จึงสอดคล้องกับนโยบาย

และแผนพัฒนาการเกษตร (2533 : 3) ที่กล่าวว่าต้นทุนในการเลี้ยงไก่ใช้ร้อยละ 65 ของต้นทุนทั้งหมดเป็นค่าอาหาร ดังนั้นอาหารไก่จึงเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญในการผลิตไข่ไก่ และมีผลต่อเกษตรกรที่จะมีกำไรหรือขาดทุน แต่ราคาอาหารไก่ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นมาโดยตลอดในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.29 ต่อปี ทั้ง ๆ ที่วัตถุดิบที่ใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารสัตว์เกือบทั้งหมด เช่น ข้าวโพด รำ ปลาป่นและกากถั่วเหลืองสามารถผลิตได้เองภายในประเทศ แต่ราคาก็ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่วนปัญหาด้านคุณภาพของอาหารไก่ต่ำกว่ามาตรฐานนั้น ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบที่ใช้ผสมอาหารไก่ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนความแตกต่างของระดับปัญหาด้านอาหารไก่ขึ้นพบว่า ระดับปัญหาด้านอาหารไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0218$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านอาหารไก่แตกต่างกัน แต่เป็นปัญหาที่แตกต่างกันในระดับปานกลางทั้ง 2 ฟาร์ม โดยฟาร์มขนาดเล็กมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67 ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลาง และฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน ในปัญหาด้านอาหารไก่

2.6 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่

เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (56.12 %) ระบุว่า มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 35.97 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 7.91 เท่านั้นที่ระบุว่า มีปัญหาในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.67 (ตาราง 7) แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไม่มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรระบุว่า มีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับปัญหายาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง ปัญหาความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์และคุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด ส่วนปัญหาการจัดซื้อยา และเวชภัณฑ์ในท้องถิ่นนั้น เกษตรกรระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ตารางภาคผนวก 1)

ส่วนความแตกต่างของระดับปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์โก๋ไช่ นั้น พบว่าระดับปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0000$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์โก๋ไช่

3. ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน

ผลการวิจัยในตาราง 7 แสดงว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (53.24 %) มีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานอยู่ในระดับน้อยรองลงมาร้อยละ 34.53 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 12.23 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.23 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโก๋ไช่มีปัญหาแรงงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาดังรายละเอียดในภาพ 1 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับค่าจ้างแรงงานสูง และความรู้ความชำนาญของแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาขาดแคลนแรงงาน ความรับผิดชอบของแรงงาน และปัญหาการเข้าออกของแรงงานนั้นเกษตรกรระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนการหาความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับแรงงานนั้นพบว่าระดับปัญหาแรงงานของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0001$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่กับฟาร์มขนาดกลางและเล็กมีปัญหาแรงงานแตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางและเล็ก มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลาง ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ

เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง (49.64 %) ระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ และสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 42.45 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 7.91 เท่านั้น ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.49 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 7) เมื่อพิจารณารายละเอียดของปัญหาในตารางภาคผนวก 1 พบว่า เกษตรกรระบุว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ การเก็บกวาดมูลไก่ไข่ และปัญหาขาดความรู้ในการให้อาหารไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการเตรียมโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงเรือนและปัญหาการเก็บและคัดไข่ในเกษตรกร ระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนการหาความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพนั้น พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0000$) จากผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่าฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการจัดการและสุขภาพแตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ

ปัญหาด้านการตลาด

1. ปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง (54.68 %) มีปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 31.65 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 13.67 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.72 แสดงว่า

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 1 พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ขึ้นลงบ่อย ความเหมาะสมของราคาไข่ไก่ การกำหนดราคาของลิ่งไข่และปัญหาการแทรกแซงราคาของลิ่งไข่จากต่างจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาการแข่งขันด้านราคาระหว่างเกษตรกรเอง เกษตรกรระบุว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนผลการหาความแตกต่างของระดับปัญหาราคาไข่ไก่ในตาราง 10 นั้นพบว่าระดับปัญหาราคาไข่ไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0071$) โดยฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางมีปัญหาราคาไข่ไก่แตกต่างกันฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางแต่ฟาร์มขนาดกลางมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่ และฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่

2. ปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่

เกษตรกรร้อยละ 56.83 ระบุว่า มีปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 38.85 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 4.32 เท่านั้นที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก (ตาราง 9) ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหา 2.10 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าช่วงที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้นอยู่ในระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ไข่ไก่ให้ผลผลิตต่ำ ตลาดจึงมีความต้องการใช้มากกว่าปกติ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสถานการณ์ไข่ไก่ในสัปดาห์และการเกษตร (2536 ฉบับที่ 1 : 25) ที่กล่าวว่า ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายนของทุก ๆ ปี จะเป็นช่วงที่ไข่ไก่มีราคาสูง เพราะเป็นฤดูฝนเกษตรกรต้องประสบกับปัญหาภาวะดิน น้ำ อากาศ จึงทำให้ผลผลิตลดลง ประกอบกับมีการจำกัดจำนวนลูกไก่ และฟาร์มขนาดใหญ่บางฟาร์มปลดไก่แก่ออกจำหน่าย เป็นวัฏจักรหมุนเวียนไปเช่นนี้ทุกปี ด้วยเหตุนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่จึงระบุว่า มีปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากตารางภาคผนวก 1 พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับความสม่ำเสมอของปริมาณไข่ไก่ที่ตลาดต้องการ ความต้องการใช้บางเกรดของตลาด การควบคุมตลาด

ของลั้ง ไซ้ ตลาดรองรับ ไซ้มีจำกัด และปัญหาสี่ของ เปลือก ไซ้และสี่ของ ไซ้แดงที่ตลาดต้อง การอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของปัญหา ด้านการตลาด

(n=139)

ปัญหาการตลาด	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
ราคา ไซ้ไก่	44	31.65	76	54.68	19	13.67	2.72
ตลาด ไซ้ไก่	79	56.83	54	38.85	6	4.32	2.10

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
ระดับปัญหปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00

ส่วนการหาความแตกต่างของระดับปัญหาเกี่ยวกับตลาด ไซ้ไก่นั้นพบว่า ระดับ ปัญหาเกี่ยวกับตลาด ไซ้ไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไ้ (F = .0170) จากผลการวิจัยในตาราง 10 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาด ใหญ่ มีปัญหาตลาด ไซ้ไก่แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ ฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์ม ขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกันในปัญหาเกี่ยวกับตลาด ไซ้ไก่

ตาราง 10 การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาด้านการตลาด

df=2

ปัญหา	Mean	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่	4.67	2.91 ^a	2.32 ^b	2.42 ^{ab}	5.13	.0071
ปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่	3.40	2.26 ^a	1.89 ^{ab}	1.73 ^b	4.20	.0170

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
ระดับปัญหาปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00

3. ปัญหาทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)

เกษตรกรร้อยละ 59.00 ระบุว่า มีปัญหาทั้งหมดซึ่งเป็นปัญหาด้านการผลิต และการตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 40.30 มีปัญหาในระดับน้อย และมีเพียงร้อยละ 0.70 เท่านั้นที่ระบุว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยฟาร์มขนาดเล็กและ ฟาร์มขนาดกลางมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ตาราง 11) หากพิจารณาถึงปัญหาทั้งหมดแล้วเกษตรกรผู้เลี้ยง ไก่ไข่มีปัญหาในระดับปาน กลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51)

ผลการทดสอบความแตกต่างของระดับปัญหาทั้งหมดของเกษตรกรดังแสดงใน ตาราง 12 พบว่า ระดับปัญหาทั้งหมดของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ ($F = .0001$) โดยฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกัน ฟาร์มขนาดเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางและ ใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันใน ปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาดไข่ไก่

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามปัญหาทั้งหมด
(การผลิตและการตลาด)

(n=139)

ปัญหา	ระดับของปัญหา						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
ปัญหาทั้งหมด	56	40.30	82	59.00	1	0.70	2.51
ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		1.00 - 2.33				
ระดับปัญหাপานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		2.34 - 3.67				
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		3.68 - 5.00				

ตาราง 12 การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อปัญหาทั้งหมด
(การผลิตและการตลาด)

df=2

ปัญหา	Mean Squares	ค่าเฉลี่ยของปัญหาตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ปัญหาทั้งหมด	2.88	2.66 ^a	2.33 ^b	2.16 ^b	9.65	.0001
ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		1.00 - 2.33			
ระดับปัญหাপานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		2.34 - 3.67			
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง		3.68 - 5.00			

ระดับความต้องการและความแตกต่างของระดับความต้องการ
ด้านการผลิตและการตลาด ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ความต้องการด้านการผลิตและการตลาด ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ โดยวัดค่าของความต้องการ 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด = 5 คะแนน ต้องการมาก = 4 คะแนน ต้องการปานกลาง = 3 คะแนน ต้องการน้อย = 2 คะแนน และไม่ต้องการ = 1 คะแนน จากนั้นนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่เกษตรกรระบุมาคำนวณค่าน้ำหนักเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์เพื่อแปลผลดังนี้

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
ระดับปัญหาปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00

ส่วนการศึกษาถึงความแตกต่างของระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยคือ ขนาดฟาร์มไก่ไข่ แต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในกับระดับความต้องการด้านการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ โดยใช้สถิติ ANOVA (analysis of variance) หรือ F-test มาทดสอบหาความแตกต่าง ถ้าค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 แสดงว่า ขนาดฟาร์มไก่ไข่มีความแตกต่างกันของระดับความต้องการในแต่ละด้าน และหาค่าความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม โดยวิธีของ Scheffe เช่นเดียวกับการศึกษาด้านปัญหาในการผลิตและการตลาด

ความต้องการด้านการผลิต

1. ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน

จากผลการวิจัย ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนของเกษตรกร ในตาราง 13 พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ประมาณครึ่งหนึ่ง (50.36 %) มีความต้องการเงินทุนอยู่ใน

ระดับมาก รองลงมาร้อยละ 28.06 มีความต้องการในระดับปานกลางและร้อยละ 21.58 มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้อการ 3.42 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ มีความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 2 พบว่า เกษตรกรต้องการการสนับสนุนเงินทุนจากรัฐบาลโดยให้กู้ในระยะยาวแต่ดอกเบี้ยต่ำ เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม เงินทุนหมุนเวียน และแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของความต้อการด้านการผลิต

(n=139)

ความต้องการด้านการผลิต	ระดับของความต้อการ						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
เงินทุน	30	21.58	39	28.06	70	50.36	3.42
ปัจจัยการผลิต							
พื้นที่ของฟาร์ม	53	38.13	67	48.20	19	13.67	2.64
โรงเรือน	56	40.29	49	35.25	34	24.46	2.85
อุปกรณ์การเลี้ยง	41	29.50	55	39.57	43	30.94	3.03
พันธุ์ไก่ไข่	9	6.47	62	44.60	68	48.92	3.68
อาหารไก่ไข่	5	3.60	58	41.73	76	54.68	3.79
ยาและเวชภัณฑ์	12	8.63	75	53.96	52	37.41	3.48
แรงงาน	58	41.73	68	48.92	13	9.35	2.50
การจัดการและสุขภาพ	26	18.71	56	40.29	57	41.01	3.31

ระดับปัญหาน้อย   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   1.00 - 2.33

ระดับปัญหาปานกลาง   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   2.34 - 3.67

ระดับปัญหามาก   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   3.68 - 5.00

ส่วนความแตกต่างของระดับความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน ดังแสดงในตาราง 14 พบว่าระดับความต้องการเงินทุนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1346$) ซึ่งหมายความว่าระดับความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนในการเลี้ยงไก่ไข่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์ม

2. ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต

2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่

ผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่า เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (48.20 %) มีความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 38.13 มีความต้องการอยู่ในระดับน้อยและร้อยละ 13.67 มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการ 2.64 แสดงว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 2 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการที่จะขยายพื้นที่ฟาร์มให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน สาธารณูปโภคและการคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน โดยมีความต้องการในระดับปานกลาง ส่วนแหล่งน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรระบุว่า มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ส่วนความแตกต่างของระดับความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มไก่ไข่นั้น พบว่าระดับความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0224$) จากผลการวิจัยในตาราง 14 พบว่า ฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลาง มีความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่แตกต่างกัน โดยฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางมีความต้องการในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่ และฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกันด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่

ตาราง 14 การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อความต้องการด้านการผลิต

df=2

ความต้องการ	Mean Squares	ค่าเฉลี่ยความต้องการตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ความต้องการเกี่ยวกับ						
เงินทุน	2.99	3.57	3.22	3.07	2.04	.1346 ^{ns}
ความต้องการเกี่ยวกับ						
ปัจจัยการผลิต						
พื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่	3.01	2.79 ^a	2.29 ^b	2.45 ^{ab}	3.91	.0224
โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่	12.06	3.16 ^a	2.24 ^b	2.33 ^b	11.91	.0000
อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่	5.51	3.24 ^a	2.72 ^{ab}	2.58 ^b	5.70	.0042
พันธุ์ไก่ไข่	.77	3.74	3.66	3.46	1.28	.2806 ^{ns}
อาหารไก่ไข่	.03	3.80	3.82	3.75	.05	.9469 ^{ns}
ยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่	1.30	3.57	3.35	3.24	1.90	.1529 ^{ns}
ความต้องการเกี่ยวกับ						
แรงงาน	6.06	2.30 ^a	2.63 ^{ab}	3.08 ^b	8.77	.0003
ความต้องการเกี่ยวกับ						
การจัดการและสุขภาพ	3.36	3.47	2.99	3.03	3.52	.0324
ระดับความต้องการน้อย		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33			
ระดับความต้องการปานกลาง		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67			
ระดับความต้องการมาก		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00			

2.2 ความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่

เกษตรกรร้อยละ 40.29 ระบุว่ามีความต้องการด้านโรงเรือนอยู่ในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 35.25 มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 24.46 มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการ 2.85 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการด้านโรงเรือนอยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 13) จากตารางภาคผนวก 2 แสดงว่า เกษตรกรมีความต้องการคำแนะนำทางวิชาการในการจัดจำนวนไก่ไข่ให้เหมาะสมต่อพื้นที่ การใช้วัสดุโรงเรือนที่เหมาะสม และคำแนะนำทางวิชาการในการวางแผนผังสร้างโรงเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนความแตกต่างของระดับความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ พบว่าระดับความต้องการด้านโรงเรือนของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0000$) โดยฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ มีความต้องการด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่แตกต่างกัน ฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง แต่ฟาร์มขนาดกลางและใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย ส่วนฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกันในด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ (ตาราง 14)

2.3 ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่

เกษตรกรร้อยละ 39.57 ระบุว่ามีความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 30.94 มีความต้องการในระดับมาก และร้อยละ 29.50 มีความต้องการในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการ 3.03 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 13) จากตารางภาคผนวก 2 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความต้องการให้อุปกรณ์มีราคาที่เหมาะสม มีหลายชนิดให้เลือกใช้ และสามารถซื้ออุปกรณ์ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคุณภาพของอุปกรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนดนั้น เกษตรกรระบุว่า มีความต้องการในระดับน้อย

เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับของความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ดังแสดงในตาราง 14 พบว่า ระดับความต้องการอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0042$) โดยฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่แตกต่างกันแต่เป็นความต้องการที่อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ฟาร์ม ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่ มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกันในด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่

2.4 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่

เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (48.92 %) มีความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 44.60 มีความต้องการในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 6.47 เท่านั้นที่มีความต้องการในระดับน้อย (ตาราง 13) เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่อยู่ในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางภาคผนวก 2 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก เกี่ยวกับพันธุ์ไก่ไข่มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบัน รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานในการผลิตพันธุ์ไก่ไข่มากกว่าที่จะให้บริษัทดำเนินการ รัฐบาลควรแนะนำพันธุ์ไก่ไข่ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงและเกษตรกรต้องการพันธุ์ไก่ไข่ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของสายพันธุ์ ส่วนการจัดซื้อพันธุ์ไก่ไข่ให้ง่ายกว่าปัจจุบัน และมีหลายพันธุ์ให้เลือกซื้อนั้นเกษตรกรระบุว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับของความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่ ตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ระดับความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .2806$) แสดงว่าระดับความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่ของเกษตรกรไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์ม

2.5 ความต้องการด้านอาหารไก่ไข่

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรร้อยละ 54.68 มีความต้องการด้านอาหารไก่ไข่อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 41.73 มีความต้องการในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 3.60 เท่านั้นที่มีความต้องการในระดับน้อย เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการ

เฉลี่ยด้านอาหารไก่ไข่อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.79) เมื่อพิจารณา ตารางภาคผนวก 2 จะเห็นว่าเกษตรกรมีความต้องการในระดับมากเกี่ยวกับราคาอาหารไก่ไข่ควรมีความเหมาะสมกว่าปัจจุบัน รัฐบาลควรควบคุมราคาอาหาร และอาหารไก่ไข่ควรมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ส่วนการแข่งขันในด้านตลาดอาหารไก่ไข่ของบริษัท และการจัดซื้ออาหารไก่ไข่ให้ได้ง่ายกว่าปัจจุบันนั้น เกษตรกรระบุว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง

ส่วนความแตกต่างของระดับของความต้องการด้านอาหารไก่ไข่ดังแสดงในตาราง 14 พบว่าระดับความต้องการด้านอาหารไก่ไข่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .9469$) แสดงว่าระดับความต้องการด้านอาหารไก่ไข่ของเกษตรกร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์ม

2.6 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่

ผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.96 มีความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 37.41 มีความต้องการในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 8.63 เท่านั้นที่มีความต้องการในระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการ 3.48 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่จะให้ยาและเวชภัณฑ์มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบันและมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ส่วนคำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์ มีชนิดของยาให้เลือกใช้หลายชนิดกรรมวิธีการใช้ที่สะดวกรวดเร็ว และการจัดซื้อยาได้ง่ายและสะดวกกว่าปัจจุบันนั้น เกษตรกรระบุว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง (ตารางภาคผนวก 2)

ตาราง 14 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ ซึ่งพบว่าระดับความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .1529$) ดังนั้นระดับของความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่ของเกษตรกรจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์ม

3. ความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน

เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (48.92 %) ระบุว่ามีความต้องการเกี่ยวกับแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 41.73 มีความต้องการในระดับน้อย และร้อยละ 9.35 มีความต้องการในระดับมาก (ตาราง 13) ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จึงมีความต้องการเกี่ยวกับแรงงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.50) จากตารางภาคผนวก 2 จะแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความต้องการแรงงานที่มีความรู้และความชำนาญ แรงงานที่ช่วยกิจการภายในครอบครัวและแรงงานที่มีความรับผิดชอบสูง โดยเกษตรกรระบุว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแรงงานจ้างที่อยู่ประจำฟาร์มและแรงงานที่ทำงานไป-กลับ เกษตรกรระบุว่ามีความต้องการในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของระดับความต้องการเกี่ยวกับแรงงานแล้วพบว่าระดับความต้องการเกี่ยวกับแรงงานของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0003$) โดยฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดใหญ่มีความต้องการเกี่ยวกับแรงงานแตกต่างกัน ฟาร์มขนาดเล็กมีความต้องการในระดับน้อย แต่ฟาร์มขนาดใหญ่มีความต้องการในระดับปานกลาง ส่วนฟาร์มขนาดเล็กกับฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดกลางกับฟาร์มขนาดใหญ่มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับแรงงาน (ตาราง 14)

4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ

ผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่าเกษตรกรร้อยละ 41.01 มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 40.29 มีความต้องการในระดับปานกลาง และร้อยละ 18.71 มีความต้องการในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการ 3.31 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรต้องการคำแนะนำทางวิชาการจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการฟาร์ม โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การให้แสงสว่างแก่ไก่ไข่ การให้อาหารไก่ไข่ การป้องกันและกำ

จัดศัตรูไก่ไข่ การคัดทิ้งไก่ไข่ที่ให้ผลผลิตต่ำ การทำความสะอาดโรงเรือน และการตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ และสัตวแพทย์จากบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ โดยเกษตรกรต้องการสิ่งเหล่านี้ในระดับปานกลาง (ตารางภาคผนวก 2)

ส่วนความแตกต่างของระดับความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล ดังแสดงในตาราง 14 พบว่า ระดับความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลของฟาร์มขนาดต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .0324$) แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของ 2 กลุ่ม โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่สามารถบอกได้ว่ากลุ่มใดมีความแตกต่างกัน เพียงแต่แสดงว่าระดับของความต้องการของฟาร์มขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาลมีความแตกต่างกัน

ความต้องการด้านการตลาด

1. ความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่

เกษตรกรส่วนใหญ่ (73.38 %) ระบุว่ามีความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 19.42 มีความต้องการในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 7.19 เท่านั้นที่มีความต้องการในระดับน้อย (ตาราง 15) ค่าคะแนนเฉลี่ยของความ ต้องการ 3.92 แสดงว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตารางภาคผนวก 2 จะพบว่าเกษตรกรต้องการให้รัฐบาลเป็นผู้ควบคุม กำหนดและประกันราคาไข่ไก่ขั้นต่ำ รวมทั้งเกษตรกรเองควรมีการรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไข่ไก่ รัฐบาลควรเข้ามาแทรกแซงราคาไข่ไก่เมื่อเกิดภาวะไข่ล้นตลาดและราคาไข่ไก่ควรจะมีค่าเสมอตลอดทั้งปี โดยเกษตรกรต้องการสิ่งเหล่านี้ในระดับมาก

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามระดับของความต้องการด้านการตลาด

(n=139)

ความต้องการด้านการตลาด	ระดับของความต้องการ						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
ราคาไข่ไก่	10	7.19	27	19.42	102	73.38	3.92
ตลาดไข่ไก่	17	12.33	34	24.46	88	63.31	3.78

ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 2.33
ระดับปัญหปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 - 3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 - 5.00

ส่วนความแตกต่างของระดับความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ ตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ระดับความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .6015$) นั่นคือ ระดับของความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์มแต่ประการใด

2. ความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่

เกษตรกรเกือบสองในสาม (63.31 %) ระบุว่ามีความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 24.46 มีความต้องการในระดับปานกลาง และร้อยละ 12.23 มีความต้องการในระดับน้อย (ตาราง 15) เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการแล้ว พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.78) และหากพิจารณาจากตารางภาคผนวก 2 จะพบว่าเกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่จะให้รัฐบาลจัดหาตลาดไข่ไก่ที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ไข่ไก่เป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น และต้องการให้มี

ตลาดภายในท้องถิ่นรองรับใช้ไม้ได้ทุกฤดูกาล ส่วนตลาดที่ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหรือล้ง
ใช้นั้นเกษตรกรระบุว่ามีความต้องการในระดับน้อย

การทดสอบค่าความแตกต่างของระดับความต้องการเกี่ยวกับตลาดใช้ไม้ (ตา
ราง 16) นั้นพบว่าระดับความต้องการเกี่ยวกับตลาดใช้ไม้ของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .5893$) แสดงว่าระดับของความต้องการ
เกี่ยวกับตลาดใช้ไม้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์มไม้ใช้

ตาราง 16 การวิเคราะห์การแปรของขนาดฟาร์มไม้ใช้ที่มีต่อความต้องการด้านการตลาด
df=2

ความต้องการ	Mean Squares	ค่าเฉลี่ยความต้องการตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ความต้องการเกี่ยวกับ ราคาใช้ไม้	.40	3.87	4.00	4.05	.51	.6015 ^{ns}
ความต้องการเกี่ยวกับ ตลาดใช้ไม้	.56	3.75	3.72	3.98	.53	.5893 ^{ns}
ระดับความต้องการน้อย		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 2.33			
ระดับความต้องการปานกลาง		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 – 3.67			
ระดับความต้องการมาก		ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 – 5.00			

3. ความต้องการทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)

ตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรร้อยละ 57.55 มีความต้องการทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 33.10 มีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 9.35 เท่านั้นที่มีความต้องการในระดับน้อย โดยฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และฟาร์มขนาดใหญ่ต่างก็มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ จำแนกตามความต้องการทั้งหมด (การผลิตและการตลาด)

(n=139)

ความต้องการ	ระดับของความต้องการ						เฉลี่ย
	น้อย		ปานกลาง		มาก		
	n	%	n	%	n	%	
ความต้องการทั้งหมด	13	9.35	80	57.55	46	33.10	3.33

ระดับความต้องการน้อย   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   1.00 - 2.33

ระดับความต้องการปานกลาง   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   2.34 - 3.67

ระดับความต้องการมาก   ค่าเฉลี่ยระหว่าง   3.68 - 5.00

ผลการทดสอบความแตกต่างของระดับความต้องการทั้งหมดของเกษตรกรดังแสดงในตาราง 18 พบว่าระดับความต้องการทั้งหมดของฟาร์มขนาดต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = .1566$) ซึ่งแสดงว่าระดับความต้องการทั้งหมด ทั้งด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของฟาร์มแต่อย่างใด

ตาราง 18 การวิเคราะห์การผันแปรของขนาดฟาร์มไก่ไข่ที่มีต่อความต้องการผลิตและการตลาด

df=2

ความต้องการ	Mean Squares	ค่าเฉลี่ยของความต้องการตามขนาดฟาร์ม			F-ratio	F-prob
		เล็ก	กลาง	ใหญ่		
ความต้องการด้านการผลิตและการตลาด	.75	3.41	3.18	3.20	1.88	.1566 ^{ns}

ระดับความต้องการน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 2.33
ระดับความต้องการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34 – 3.67
ระดับความต้องการมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68 – 5.00

การสรุปสมมติฐาน

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ขนาดของฟาร์มแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในระดับของปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. ขนาดของฟาร์มไก่ไข่ มีความแตกต่างกับระดับปัญหา เงินทุน พื้นที่ฟาร์มไก่ไข่ โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง พันธุ์ไก่ไข่ อาหารไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ แรงงาน การจัดการและสุขภาพสัตว์ ราคาไข่ไก่และตลาดไข่ไก่ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ขนาดของฟาร์มไก่ไข่แต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

2. ขนาดของฟาร์มไก่ไข่ มีความแตกต่างกับระดับความต้องการด้านพื้นที่ ฟาร์มไก่ไข่ โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง แรงงาน และการจัดการและสุขาภิบาล ส่วนความต้องการด้านเงินทุน พันธุ์ไก่ไข่ อาหารไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ ราคาไข่ไก่ และตลาดไข่ไก่นั้นไม่มีความแตกต่างกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่แต่ประการใด จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่าขนาดของฟาร์มไก่ไข่แต่ละขนาดมีความแตกต่างกันในระดับความต้องการด้านพื้นที่ ฟาร์มไก่ไข่ โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง แรงงาน และการจัดการและสุขาภิบาล ส่วนขนาดของฟาร์มไก่ไข่ที่มีความแตกต่างกับระดับความต้องการด้านอื่น ๆ นั้นเมื่อพบว่าไม่มีความแตกต่างกันจึงต้องปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการศึกษา

(Summary)

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ระดับของปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่
3. ความแตกต่างของระดับของปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 139 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 214 คน คิดเป็นร้อยละ 64.95 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านการทดสอบความตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ นำมาถอดรหัส และวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) และสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่โดยเฉลี่ย 5 ปี มีพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ไข่เฉลี่ยคนละ 4 ไร่ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ (83.45 %) มีที่ดินเป็นของตนเอง เลี้ยงไก่ไข่โดยเฉลี่ย 4,024 ตัว เลี้ยงไก่ไข่บนกรงตับและใช้อาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงไก่ไข่ สำหรับ เงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (45.32 %) ใช้เงินทุนของตนเองและมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 318,712 บาทต่อปี เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ และได้เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการเลี้ยงไก่ไข่โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่

2. ระดับของปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนที่จะขยายฟาร์ม เงินทุนหมุนเวียน ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่ ค่าแรงงาน และเงินทุนในการดำเนินกิจการ

ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่นั้น เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาขนาดของพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่น้อยเกินไป ส่วนปัญหาด้านโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่นั้น เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีปัญหาเรื่องการวางผังโรงเรือนที่ถูกหลักวิชาการ ขนาดของโรงเรือนที่เหมาะสมและลักษณะของโรงเรือนที่ถูกหลักวิชาการ

สำหรับปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง เกษตรกรเห็นว่าอุปกรณ์มีราคาสูงเกินไป ส่วนปัญหาน้ำดื่มไก่นั้น เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยเกษตรกรเห็นว่า น้ำดื่มไก่ไข่มีราคาสูง ไม่มีคุณภาพตรงตามสายพันธุ์

ให้ผลผลิตต่ำและจัดหาพันธุ์ไก่ไข่มาเลี้ยงยากเพราะต้องสั่งซื้อจากบริษัทล่วงหน้า ประมาณ 5-6 เดือนจึงจะได้พันธุ์ไก่ไข่มาเลี้ยง

ทางด้านอาหารไก่ไข่ เกษตรกรมีปัญหในระดับปานกลางเพราะอาหารไก่ไข่มีราคาสูงขึ้นลงไม่คงที่และคุณภาพของอาหารก็ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด ส่วนปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่นั้นพบว่า เกษตรกรมีปัญหในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับราคาของยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง คุณภาพของยาที่ใช้รักษาหรือป้องกันโรคไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนักและเกษตรกรเองขาดความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์

ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน เกษตรกรมีปัญหในระดับน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาค่าจ้างแรงงานสูงและปัญหาแรงงานขาดความรู้และความชำนาญในการเลี้ยงไก่ไข่ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพเกสรกรมีปัญหในระดับปานกลาง เป็นปัญหาเกี่ยวกับโปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ เช่น แมลงวัน นก หนู การเก็บกวาดมูลไก่ไข่และปัญหาขาดความรู้ในการให้อาหารไก่ เช่น สูตรอาหารและอัตราที่ให้

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่นั้น เกษตรกรมีปัญหในระดับปานกลางเป็นปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ ขึ้น-ลงบ่อย ขาดเสถียรภาพ ส่วนใหญ่ราคาไข่ไก่จะลงมากกว่าขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรยังมีปัญหาราคาไข่ไก่ขาดความเหมาะสม การกำหนดราคาของไข่ไก่และการแทรกแซงราคาของไข่ไก่จากต่างจังหวัด ทางด้านปัญหาตลาดไข่ไก่ เกษตรกรมีปัญหในระดับน้อย เนื่องจากช่วงที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้นเป็นช่วงที่ราคาไข่ไก่สูงที่สุดเท่าที่ผ่าน มา ตลาดมีความต้องการไข่มากกว่าปกติ เกษตรกรจึงไม่ค่อยมีปัญหาด้านตลาดไข่ไก่มากนัก

3. ระดับของความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มีความต้องการทั้งด้านการผลิตและการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความต้องการเกี่ยวกับเงินทุนอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม แหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่

เป็นธรรมและการสนับสนุนเงินทุนของรัฐบาลโดยให้กู้ในระยะยาวแต่ดอกเบี้ยต่ำ ส่วนความต้องการด้านพื้นที่ฟาร์มไก่ไข่นั้น เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเกษตรกรต้องการที่จะขยายพื้นที่ฟาร์ม การคมนาคมและสาธารณูปโภคที่ดีกว่าปัจจุบัน

ทางด้านความต้องการโรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนโรงเรือน การใช้วัสดุโรงเรือนที่เหมาะสม และการจัดจำนวนไก่ไข่ให้เหมาะสมต่อพื้นที่และกรงตับ ส่วนความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรต้องการให้อุปกรณ์มีราคาที่เหมาะสม สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน และมีอุปกรณ์ให้เลือกใช้หลายชนิด

ความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่ เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าพันธุ์ไก่ไข่มีราคาแพง จึงต้องการให้มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบันและมีคุณภาพตรงตามสายพันธุ์ สามารถจัดซื้อพันธุ์ไก่ไข่ได้ง่าย มีพันธุ์ไก่ให้เลือกซื้อหลายพันธุ์ และเกษตรกรต้องการให้รัฐบาลแนะนำพันธุ์ไก่ไข่ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งสนับสนุนให้มีหน่วยงานในการผลิตพันธุ์ไก่ไข่มากกว่าที่จะให้บริษัทดำเนินการเช่นในปัจจุบัน ส่วนทางด้านอาหารไก่ไข่นั้น เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก ที่จะให้รัฐบาลควบคุมราคาอาหารไก่ไข่ เพื่ออาหารไก่ไข่จะได้มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบันอาหารไก่ไข่ควรมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องการให้มีการแข่งขันกันมาก ๆ ในตลาดอาหารไก่ไข่ และสามารถจัดซื้ออาหารได้ง่ายกว่าปัจจุบัน

สำหรับความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่นั้น เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรต้องการให้มีราคาที่เหมาะสม มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน และเกษตรกรต้องการคำแนะนำทางวิชาการ จากเจ้าหน้าที่ในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์ ส่วนความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน เกษตรกรก็มีความต้องการในระดับปานกลางเช่นกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีความรู้ ความชำนาญและมีความรับผิดชอบสูง และเกษตรกรเห็นว่าควรใช้แรงงานภายในครอบครัวมากกว่าที่จะใช้แรงงานจ้างเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ทางด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ เกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำทางวิชาการในการจัดการฟาร์มไก่ไข่ โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การให้แสงสว่าง การให้อาหารไก่ไข่ การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ การคัดทิ้งไก่ที่ให้ผลผลิตต่ำ ออกจากฝูง การทำความสะอาดโรงเรือนและการตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์ หรือสัตวแพทย์จากบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์

สำหรับความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก โดยเกษตรกรต้องการให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไข่ไก่ นอกจากนี้รัฐบาลควรเป็นผู้ควบคุมกำหนดและประกันราคาไข่ขั้นต่ำ ให้ราคาไข่ไก่มีความสม่ำเสมอตลอดทั้งปีและรัฐบาลควรแทรกแซงราคาเมื่อเกิดภาวะไข่ล้นตลาด ส่วนความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่นั้น เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากเช่นกัน โดยต้องการให้รัฐบาลจัดหาตลาดที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ไข่ไก่ เป็นวัตถุดิบให้มากขึ้นและควรจะมีตลาดภายในท้องถิ่นรองรับไข่ไก่ได้ทุกฤดูกาล

4. ความแตกต่างของระดับปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการผลิตได้แก่ เงินทุน พื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่ โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ พันธุ์ไก่ไข่ อาหารไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่ แรงงาน และการจัดการและสุขภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่ ส่วนปัญหาด้านการตลาดได้แก่ ราคาไข่ไก่ และตลาดไข่ไก่ ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่ เช่นกัน

5. ความแตกต่างของระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ทำฟาร์มขนาดต่าง ๆ

มีความต้องการด้านการผลิตเพียง 5 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่ ได้แก่ ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์ม โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ แรงงาน และการจัดการและสุขภาพสัตว์ ส่วนความต้องการด้านเงินทุน พันธุ์ไก่ไข่ อาหารไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่นั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่ สำหรับความต้องการด้านการตลาด ได้แก่ ราคาไข่ไก่ และตลาดไข่ไก่ ผลการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของฟาร์มไก่ไข่เลย

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

(Implications and Recommendations)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ สามารถอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาด ดังนี้

อภิปรายผล (Implications)

ปัญหาด้านการผลิต

การที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ประสบปัญหาด้านการผลิตเกี่ยวกับการขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินกิจการเพราะในการเลี้ยงไก่ไข่ต้องลงทุนสูงทั้งค่าพันธุ์ไก่ ค่าโรงเรือนและค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (2533 : 33) ที่ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของการเลี้ยงไก่ไข่ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในปัจจุบันจะประสบกับปัญหาราคาที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้เพิ่มสูงขึ้นมากทำให้เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาในด้านเงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องไปหาแหล่งเลี้ยงที่อยู่ไกลชุมชนออก

ไป ซึ่งก็จะประสบปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคตามมาอีก นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ยังต้องประสบกับปัญหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพง ทั้งค่าอุปกรณ์การเลี้ยงต่าง ๆ ยาและเวชภัณฑ์ พันธุ์ไก่และอาหารไก่ไข่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาหารไก่ไข่ซึ่งนับเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญที่สุดเพราะร้อยละ 65 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดจะเป็นค่าอาหาร เกษตรกรจะมีกำไรหรือขาดทุนจึงขึ้นอยู่กับราคาและคุณภาพของอาหาร (กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร, 2533 : 33) สำหรับอาหารไก่ไข่ที่เกษตรกรใช้อยู่มี 2 ประเภทคือ อาหารที่ผสมเองโดยซื้อวัตถุดิบทั้งหมดมาผสม หรืออาจจะใช้หัวอาหารจากบริษัทมาผสมกับส่วนผสมประเภทให้พลังงาน เช่น รำละเอียด ข้าวโพด เป็นต้น ประเภทที่ 2 เกษตรกรจะซื้ออาหารสำเร็จรูปจากบริษัท ซึ่งอาหารสำเร็จรูปของบางบริษัทจะมีอาหารที่เฉพาะเจาะจงใช้ในฟาร์ม ผลิตขึ้นมาสำหรับใช้ภายในฟาร์มของบริษัท แต่จะผลิตออกมาในปริมาณมากเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรด้วย ซึ่งอาหารประเภทนี้จะมีราคาถูกเนื่องจากบริษัทไม่ต้องเสียภาษี แต่บริษัทจะจงจำหน่ายให้เฉพาะฟาร์มขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนฟาร์มขนาดเล็ก และขนาดกลางก็ต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปที่วางขายตามท้องตลาดโดยทั่วไปซึ่งมีราคาแพงกว่ามาก ความได้เปรียบเสียเปรียบของฟาร์มขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จึงมีอยู่ทั่วไปในอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ของจังหวัดเชียงใหม่

อีกปัญหาหนึ่งที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างฟาร์มขนาดต่าง ๆ คือ ปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่ เกษตรกรต้องสั่งซื้อพันธุ์ไก่อ้วนหน้าประมาณ 5-6 เดือน และเกษตรกรบางรายโดยเฉพาะฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง มักจะต้องวางเงินมัดจำค่าพันธุ์ไก่ประมาณ 10-20 % ของราคาพันธุ์ไก่ที่สั่งซื้อ นอกจากนี้ฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลางยังต้องซื้อพันธุ์ไก่ในราคาที่สูงกว่า ๗ หน้าร้าน ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มักจะได้รับส่วนลดราคาของพันธุ์ไก่ ในขณะที่ฟาร์มขนาดเล็กไม่ได้รับส่วนลด ต้องสั่งซื้อพันธุ์ไก่ในราคาที่สูงกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ นอกจากนั้นปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของพันธุ์ไก่ ซึ่งบริษัทผู้ผลิตพันธุ์ไก่บางบริษัทก็มีปัญหาด้านโรคที่ติดมากับไก่และบริษัทไม่สามารถแก้ปัญหาโรคที่ติดมากับตัวไก่ได้ ไก่จึงให้ผลผลิตต่ำกว่ามาตรฐานของสายพันธุ์ รวมทั้งเกษตรกรยังต้องประสบกับปัญหาราคาไก่ที่สูงขึ้นในช่วงระยะ 1-2 ปี ที่ผ่านมา (2537-2538) โดยราคาได้ปรับตัวจากตัวละ 75 บาท เป็น 82 บาท/ตัว หรือราคาลูกไก่ที่ปรับตัวจากตัวละ 13 บาท เป็น 17 บาท ในปัจจุบัน (ชาญวิทย์ เวชชากุล, 2538) ซึ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดคือบริษัท

ผู้ผลิตอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อ เกษตรกรต้องตกอยู่ในวังวนของบริษัทใหญ่ที่มีธุรกิจครบวงจร ซึ่ง สุวิทย์ เทียรทอง (2530 : 168) ได้กล่าวว่า อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยเป็นของนายทุนผู้เลี้ยงสัตว์รายใหญ่หรือบริษัทใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น ผู้เลี้ยงรายย่อยกำลังจะถูกกลืนเพราะไม่อาจต่อสู้แข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ได้ เนื่องจากบริษัทใหญ่เป็นผู้ควบคุมวงจรการตลาดไว้ทั้งหมด โดยเป็นผู้ผลิตอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ มีฟาร์มขนาดใหญ่ ตลอดจนมีการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นบริษัทใหญ่ ๆ เหล่านี้จึงเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของเกษตรกรรายย่อยอย่างเด็ดขาด

ปัญหาด้านการตลาด

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ มักจะประสบกับปัญหาด้านราคาไข่ที่ขาดเสถียรภาพปรับตัวสูงขึ้นและลดลง มีความผันผวนและเกิดขึ้นรวดเร็วจนเกษตรกรบางรายที่มีทุนน้อยต้องเลิกกิจการไป สาเหตุสำคัญมาจากปริมาณไข่ไก่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ปริมาณไข่ที่ออกสู่ตลาดและการเกิดขึ้นของฟาร์มขนาดเล็ก จะเห็นได้ว่าในช่วงที่ราคาไข่สูง ซึ่งมักจะอยู่ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน ของทุกปี จะเป็นมูลเหตุจูงใจให้เกษตรกรหันมาลงทุนในการสร้างฟาร์มไก่ไข่ (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ก : 25) นอกจากนี้ ชาญวิทย์ เวชชากุล (2537) ยังได้กล่าวอีกว่าการเลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นวัฏจักรหมุนเวียน มีการเกิดขึ้นของฟาร์มใหม่ในช่วงราคาไข่สูง และจะเลิกกิจการไปเมื่อราคาไข่ตกต่ำ เป็นวัฏจักรหมุนเวียนไปเช่นนั้น ทุก ๆ ปี จึงทำให้ปริมาณไข่ไก่ที่ออกสู่ตลาดขาดความสม่ำเสมอ บางช่วงมีปริมาณไข่ออกสู่ตลาดมากแต่บางช่วงอาจจะออกสู่ตลาดน้อย ส่วนตลาดรองรับไข่นั้นมีจำกัด จึงขาดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อปริมาณไข่ไก่ที่มีมากจนทำให้ไข่ไก่เกินความต้องการในบางฤดู (สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย, 2536 ข : 18) นอกจากนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ก็ไม่ได้มีการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือ สหกรณ์ อยู่ในลักษณะต่างคนต่างขาย เกษตรกรจึงไม่มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือล้งไข่ได้

ความต้องการด้านการผลิต

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่ต้องการที่จะเพิ่มจำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยงแต่ขาดเงินทุน เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยสูงทำให้เกษตรกรไม่กล้าตัดสินใจในการกู้ยืมเพราะการลงทุนเลี้ยงไก่ไข่ต้องใช้เงินจำนวนมาก ประมาณ 200 บาท ต่อ 1 ตัวโดยเฉลี่ย ดังนั้นเกษตรกรจึงค่อนข้างจะมีความเห็นตรงกันว่าหากรัฐบาลให้การสนับสนุนเงินทุนโดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาปลอดหนี้พอสมควร เกษตรกรคงมีโอกาสนในการขยายปริมาณการเลี้ยงที่เพิ่มมากขึ้นได้ ทางด้านปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่ ยาและเวชภัณฑ์ พันธุ์ไก่และอาหารไก่ เกษตรกรต้องการให้สิ่งเหล่านี้มีราคาที่เหมาะสม ยุติธรรมเพราะในปัจจุบันร้านค้าผู้แทนจำหน่ายหรือบริษัท จำหน่ายปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรในราคาที่แพงเกินไป จึงทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในส่วนของราคาเหล่านี้รัฐบาลน่าจะมีมาตรการกำหนดราคาของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่สำคัญ ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในความควบคุมของบริษัทแต่เพียงผู้เดียวเพราะบริษัทเอาเปรียบเกษตรกรมากเกินไป ซึ่ง สุวิทย์ เทียรทอง (2530 : 169) ได้กล่าวว่า รัฐบาลไม่มีนโยบายการตลาด คือ ขาดเสถียรภาพในด้านราคาไข่ พันธุ์ไก่ อาหารสัตว์ และยารักษาโรคต่าง ๆ

ความต้องการด้านการตลาด

เกษตรกรต้องการให้ราคาไข่ไก่มีความคงที่ สม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไม่ควรขึ้นลงตามสภาวะดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล และปริมาณไข่ที่ออกสู่ตลาด เกษตรกรควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาไข่ แทนที่จะถูกกำหนดราคาไข่จากล้งไข่หรือพ่อค้าคนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับกอนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (2533 : 35) ที่ได้กล่าวว่า โครงสร้างของตลาดไข่ไก่มีความซับซ้อนการกำหนดราคามักจะเป็นอำนาจของพ่อค้าคนกลาง ซึ่งกำหนดราคาโดยใช้อุปสงค์และอุปทานในขณะนั้นเป็นเกณฑ์ การกำหนดราคาจึงไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิตของเกษตรกร ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ ควรที่จะมีการรวมตัวกันเป็นชมรม สมาคม หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการผลิตและการตลาดไข่ไก่ เพื่อความสะดวกในการขอความช่วยเหลือและการบริการจากหน่วยงานของรัฐ ดังที่กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รวมตัวกันตั้งชมรมผู้เลี้ยง

ไก่ไข่จะเชิงเทราหรือสหกรณ์ไข่ไก่แปดร้อยขึ้น และได้รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นโดยสามารถต่อรองกับบริษัท ลังไข่ และ รัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกปัญหา

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากผลการวิจัยปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ และหน่วยงานของรัฐบาล นำไปปฏิบัติดังนี้

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ควรมีการรวมตัวกันเป็นชมรมสมาคมหรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการผลิตและการตลาดแทนที่จะถูกกำหนดราคาของปัจจัยการผลิตและราคาไข่ไก่จากพ่อค้าคนกลางหรือล้งไข่อย่างเช่นปัจจุบัน และรัฐบาลควรสนับสนุนหรือจัดตั้งโครงการให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ทำธุรกิจครบวงจรทั้งการผลิตอาหารสัตว์ จำหน่ายอุปกรณ์การเลี้ยง ยาและเวชภัณฑ์ และทำหน้าที่ล้งไข่ โดยรวบรวมไข่จากสมาชิกเพื่อจำหน่ายต่อไป ส่วนผลกำไรที่ได้รับจากการทำธุรกิจก็จัดสรรปันส่วนให้แก่สมาชิกตามจำนวนหุ้นที่เกษตรกรถือ

2. เนื่องจากอาหารสัตว์เป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ลดลงโดย

2.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเลี้ยงสัตว์และการส่งเสริมการเกษตร ควรจัดวางนโยบายและแผนงานร่วมกัน ในการกำหนดพื้นที่เพาะปลูกพืชอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง กระจงิน งา ฯลฯ ให้เพียงพอกับปริมาณความต้องการภายในประเทศ

2.2 ควรยกเลิกมาตรการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ ซึ่งในปัจจุบันมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ทั้งนี้เพราะรัฐบาลเกรงจะกระทบกระเทือนกับวัตถุดิบภายในประเทศ ซึ่งรัฐบาลควรมีมาตรการอื่น เช่น การแทรกแซงตลาดหรือปรับกลไก ของต้นทุนการผลิตพืชชนิดอื่น ๆ ให้ลดต่ำลง

2.3 ควรมีการควบคุมราคาและคุณภาพมาตรฐานของอาหารสัตว์สำเร็จรูปอย่างเคร่งครัด

2.4 ควรมีการวิจัยด้านการใช้วัตถุดิบอาหารไก่ไข่ชนิดอื่นที่สามารถนำมาทดแทนวัตถุดิบบางชนิดที่มีราคาแพงได้

3. กรมปศุสัตว์ ในฐานะที่มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบด้านการเลี้ยงสัตว์ ควรมีการปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ควรมีการวิจัยหรือ ปรับปรุงพันธุ์ไก่ไข่ให้สามารถผลิตไข่พันธุ์ระดับปู ยา และพ่อแม่พันธุ์ไก่ไข่ได้ ภายในประเทศ แทนที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาสูงมากในปัจจุบัน

3.2 ควรปรับปรุง วัคซีน และยารักษาโรคให้มีประสิทธิภาพ และมีให้เลือกใช้หลายชนิด

3.3 ควรค้นคว้าเทคโนโลยีในการจัดการฟาร์มสัตว์ปีก ให้เกษตรกรสามารถพัฒนามาใช้ได้ในราคาที่ต่ำกว่าการนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น โรงเรือนระบบปิด เครื่องคัดไข่ เป็นต้น

4. รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมแปรรูปไข่ไก่ให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปมากขึ้นเพื่อเก็บรักษาไข่ไว้ได้นานหรือส่งออกต่างประเทศ อันจะทำให้เกษตรกรสามารถขยายปริมาณการผลิตให้มากขึ้นได้ โดยไม่ต้องกังวลกับปัญหาด้านการตลาดอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendations for Further Study)

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรขนาดของฟาร์มไก่ไข่ว่ามีความแตกต่างกับระดับของปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่เท่านั้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริงอาจมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่มีความแตกต่างกับระดับของปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ เช่น ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่ ระดับการศึกษาของเกษตรกร และขนาดพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่ ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยเพื่อให้ทราบความแตกต่างของตัวแปรหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยครั้งต่อไป ควรที่จะขยายสถานที่การวิจัยให้ครอบคลุมหลายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มาก เช่น จังหวัดฉะเชิงเทรา ออยุธยา และสระบุรี เป็นต้น เพราะเกษตรกรสามารถซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาต่ำกว่าเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิต อีกทั้งสามารถกำหนดราคาตลาด ซึ่งมีผลต่อ

เนื่องถึงตลาดใช้ไก่ทั่วประเทศได้ การวิจัยให้ครอบคลุมหลายจังหวัดทำให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะทำให้รัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบายและวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรได้ตรงเป้าหมาย

3. ต้นทุนการผลิตเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่มาก เพราะราคาวัตถุดิบของอาหารสัตว์ผันแปรไม่คงที่ เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ซึ่งต้นทุนการผลิตของเกษตรกรจะมีผลต่อเนื่องถึงการตลาดใช้ไก่ด้วย ดังนั้นควรมีการศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ด้วย

เอกสารอ้างอิง
(Bibliography)

กองทุนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร. แนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาด-
ไก่ไข่+ไข่ไก่. กรุงเทพมหานคร. 2533.

ชาญวิทย์ เวชชากุล. ประธานชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์,
18 พฤศจิกายน 2537.

_____. ประธานชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2538.

ไชยา อ้อยสูงเนิน. การเลี้ยงไก่ไข่. กรุงเทพมหานคร. 2532.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. บทบาทของสื่อมวลชนต่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่และ
ทัศนคติบางประการของเกษตรกรในเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมและ
เผยแพร่วิชาการเกษตร, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2531.

นรินาม. "สารสีในไข่แดง ขบวนการสันดาบและแฟคเตอร์ที่มีผลกระทบ". สารสีไก่และ
การเกษตร. 7 (กรกฎาคม) 2535 : 52-55.

น้อม ธิบเร่ง. การใช้เทคโนโลยีของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่ :
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. 2535.

นันทรัตน์ กังงา. ความต้องการของแม่บ้านเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกรในจังหวัดตราด. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันเทคโนโลยี
การเกษตรแม่โจ้. 2534.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์. 2535.
- บุญสม วราเอกศิริ. หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่ :
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. 2535.
- บุญเต็ม พันรอบ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ไม่ระบุปีพิมพ์.
- บุญลือ สมบูรณ์วงศ์. การผลิตสัตว์ปีก. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
2533.
- ปฐม เลาทะเกษตร. การเลี้ยงสัตว์ปีก. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2529.
- _____ . การเลี้ยงไก่ไข่ให้ได้กำไร. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตการพิมพ์. 2533.
- ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาการศึกษา. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหา
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ไม่ระบุปีพิมพ์.
- ฝ่ายเศรษฐกิจการปศุสัตว์, กองแผนงาน, กรมปศุสัตว์. "สถานการณ์ไข่ไก่โลก".
สำนัไก่และการเกษตร, 8 (สิงหาคม) 2537 : 15-21.
- มานิตย์ เทวรักษ์พิทักษ์. การจัดการฟาร์มสัตว์ปีก. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่ :
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. 2536.
- มานิช ชูทับทิม. "แนวทางแก้ไขวิกฤตการณ์ไข่ไก่ในช่วงเทศกาลกินเจ". สำนัไก่และ
การเกษตร. 11 (พฤศจิกายน) 2537 : 22-27.

วิชัย เต็มผลบุญ. "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ". สาส์นไก่และการเกษตร. 8 (สิงหาคม) 2537 : 23-31.

สถิตย์ วงศ์สุวรรณค์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : เจริญรัตน์การพิมพ์. 2525.

สมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย. "สถานการณ์ไข่ไก่ ไก่ไข่". สาส์นไก่และการเกษตร. 1 (มกราคม) 2536 ก : 12-17.

_____ . "อนาคตของไข่ไก่ควรจะไปทิศทางใด". สาส์นไก่และการเกษตร. 8 (สิงหาคม) 2536 ข : 13-20.

สุวรรณ เกษตรสุวรรณ. ไข่และเนื้อไก่. กรุงเทพมหานคร. 2536.

สุวรรณวาทกกลกิจ, หลวง. ตำราเลี้ยงไก่ เล่ม 2 เลี้ยงไก่แบบการค้า. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา. 2494.

สุกิจ ชันธปราบ. การผลิตสัตว์ปีก. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. 2534.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2536.

สุวิทย์ เทียรทอง. หลักการเลี้ยงสัตว์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนส์โตร์. 2530.

สำนักงานปศุสัตว์เชียงใหม่. รายงานการสำรวจครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์เป็นการค้า. เชียงใหม่. 2536.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สภาพการผลิตไก่ไข่ จังหวัดพะเยา. กรุงเทพฯ :
งานศึกษาและวิจัยเศรษฐกิจการผลิตปศุสัตว์และสัตว์น้ำ. 2519.

สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. บันทึกปกครอง.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดี แอล เอส. 2537.

อภิชัย รัตนวราหะ และวริษา รักษาศรี. "ภัยมืดที่กำลังครอบบ้างวงการเลี้ยงไก่ไข่".
สัตว์เศรษฐกิจ. 227 (มิถุนายน) 2536 : 43-45.

Chua, A.L. A Guide in Preparation a Research Proposal.

Philippines : Department of Agricultural Education, College
of Agriculture, University of the Philippines at Los Baños.
1984.

ภาควิชา ก.
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่
ในจังหวัด เชียงใหม่

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ ใช้สอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อ
การศึกษา "ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกร
ผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดเชียงใหม่" ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เลขที่แบบสอบถาม

[ ] [ ] [ ] 1-3

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะการดำเนินการเลี้ยงไก่ไข่
คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ทำเครื่องหมาย X ในช่องว่างที่ต้องการตอบและเติมข้อความในช่องว่าง

1. เพศ [ ] 4
  - ( ) 1. ชาย
  - ( ) 2. หญิง
2. อายุ .... ปี (เกิน 6 เดือนถือเป็น 1 ปี) [ ] 5-6
3. วุฒิกการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ [ ] 7
  - ( ) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
  - ( ) 2. เรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาตอนต้น
  - ( ) 3. จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น
  - ( ) 4. จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
  - ( ) 5. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
  - ( ) 6. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....
4. สภาพการถือครองที่ดิน [ ] 8
  - ( ) 1. ที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด
  - ( ) 2. คนอื่นให้ทำเปล่า
  - ( ) 3. เช่าที่ดินทั้งหมด
  - ( ) 4. เช่าที่ดินบางส่วน

5. ขนาดพื้นที่ของฟาร์ม .... ไร่ ..... งาน [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] 9-12
6. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ไข่ ..... ปี [ ] [ ] [ ] 13-14
7. จำนวนไก่ไข่ที่เลี้ยง ..... ตัว [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] 15-20
8. ท่านเลี้ยงไก่ไข่โดยวิธีใด [ ] [ ] 21
- ( ) 1. เลี้ยงบนกรงตับ
- ( ) 2. เลี้ยงแบบปล่อยพื้น
- ( ) 3. ทั้ง 2 วิธีร่วมกัน
9. ท่านใช้อาหารไก่ไข่ประเภทใด [ ] [ ] 22
- ( ) 1. ชื่อสำเร็จรูป
- ( ) 2. ชื่อวัตถุดิบมาผสมเอง
- ( ) 3. ชื่อสำเร็จรูปและผสมเองบางส่วน
10. เงินทุนในการเลี้ยงไก่ไข่ [ ] [ ] 23
- ( ) 1. เป็นของตนเองทั้งหมด
- ( ) 2. กู้จากแหล่งเงินกู้ (โปรดระบุ).....
- ( ) 3. เป็นของตนเองบางส่วนและกู้จากแหล่งเงินกู้ (โปรดระบุ).....
11. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา (2537) ท่านได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ปลัดหัวเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ไข่ เป็นจำนวน ... ครั้ง [ ] [ ] 24-25
12. ในรอบปีที่ผ่านมา (2537) ท่านเคยเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการเลี้ยงไก่ไข่ ประมาณ ..... ครั้ง [ ] [ ] 26-27
13. รายได้สุทธิจากการเลี้ยงไก่ไข่ต่อปี ..... บาท [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] 28-34
14. ท่านเป็นสมาชิกของชมรม หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่หรือไม่ [ ] [ ] 35
- ( ) 1. ไม่เป็น
- ( ) 2. เป็น (โปรดระบุชื่อชมรม/สหกรณ์) .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิต และการตลาด ไก่ไข่

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ให้ท่านระบุปัญหาของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวเลข ที่แสดงขนาดของปัญหาของท่านในข้อนั้น ๆ มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 = มีปัญหามากที่สุด หมายถึง แทบจะแก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้เลย
 4 = มีปัญหามาก หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตนเองได้น้อย
 3 = มีปัญหปานกลาง หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตนเองได้พอ ๆ กับแก้ปัญหาไม่ได้
 2 = มีปัญหาน้อย หมายถึง มีปัญหาแต่พอแก้ได้ด้วยตนเอง
 1 = ไม่มีปัญหา หมายถึง แก้ปัญหาด้วยตนเองได้
- หากตอบว่า ไม่มีปัญหาหรือมีปัญหามากที่สุดกรุณาให้เหตุผลด้วย

ปัญหา	ขนาดของปัญหา					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
ปัญหาด้านการผลิต						
1. ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน						
1.1 เงินทุนในการดำเนินกิจการ เช่น สร้างโรงเรือนและ อุปกรณ์ต่างๆ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ] 14
1.2 เงินทุนหมุนเวียน เช่น ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่ ค่าแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ] 15
1.3 แหล่งเงินกู้ เช่น ธนาคารพาณิชย์, ธกส., สหกรณ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ] 16
1.4 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ] 17
1.5 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ] 18

ปัญหา	ขนาดของปัญหา					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
2. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต						
2.1 ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่						
1) ขนาดของพื้นที่น้อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J9
2) ชุมชนต่อต้านเพราะทำให้ สิ่งแวดล้อมเสีย เช่น อากาศและแหล่งน้ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J10
3) แหล่งน้ำไม่พอและมีคุณภาพ ไม่เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J11
4) กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J12
5) การคมนาคม/ขนส่ง ไม่สะดวก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J13
2.2 ปัญหาด้านโรงเรือน						
1) การวางผังโรงเรือนที่ถูก หลักวิชาการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J14
2) ขนาดของโรงเรือนที่ เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J15
3) ลักษณะของโรงเรือนที่ถูก หลักวิชาการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J16
2.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์ การเลี้ยงไก่ไข่						
1) อุปกรณ์มีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J17
2) อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่า มาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J18
3) หาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่น ได้ยาก	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J19

ปัญหา	ขนาดของปัญหา					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
2.4 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่						
1) พันธุ์ไก่ไข่ มีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J20
2) พันธุ์ไก่ไข่ไม่มีคุณภาพ และให้ผลผลิตต่ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J21
3) การจัดหาพันธุ์ไก่ไข่ มาเลี้ยง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J22
2.5 ปัญหาด้านอาหารไก่ไข่						
1) อาหารไก่ไข่มีราคาสูง และไม่คงที่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J23
2) คุณภาพของ อาหารไก่ไข่ ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J24
3) การจัดซื้ออาหารและ วัตถุดิบที่ใช้ผสมอาหาร ไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J25
2.6 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ ไก่ไข่						
1) ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J26
2) คุณภาพของยาและ เวชภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J27
3) ความรู้ในการใช้ยา และเวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J28
4) การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ ในท้องถิ่น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J29

ปัญหา	ขนาดของปัญหา					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
3. ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน						
3.1 ขาดแคลนแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J30
3.2 ค่าจ้างแรงงานสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J31
3.3 ความรู้และความชำนาญ ของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J32
3.4 ความรับผิดชอบของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J33
3.5 การเข้า-ออกของแรงงาน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J34
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ						
4.1 การเตรียมโรงงานก่อนนำไก่เข้า เช่น การพ่นยาฆ่าเชื้อโรค	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J35
4.2 การเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไก่เข้าโรงงาน เช่น รางน้ำ รางอาหาร รางไข่ เครื่องกกไก่ เป็นต้น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J36
4.3 โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J37
4.4 การป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J38
4.5 การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J39
4.6 ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหาร ไก่ไข่ เช่น สูตรอาหารและ อัตราที่ให้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J40
4.7 การคัดทิ้งไก่ไข่ที่ให้ผลผลิตต่ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J41
4.8 การเก็บกวาดมูลไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J42

ปัญหา	ขนาดของปัญหา					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
4.9 การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]43
4.10 การเก็บและคัดไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]44
ปัญหาด้านการตลาด						
1. ปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่						
1.1 ราคาไข่ไก่ขึ้น-ลงบ่อย	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]45
1.2 ความเหมาะสมของราคาไข่ไก่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]46
1.3 การกำหนดราคาของลิ่งไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]47
1.4 การแทรกแซงราคาไข่ไก่ของ ลิ่งไข่ต่างจังหวัด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]48
1.5 การแข่งขันด้านราคา ระหว่าง เกษตรกรเอง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]49
2. ปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่						
2.1 ลีชองเปลือกไข่และลีชอง ไข่แดงที่ตลาดต้องการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]50
2.2 ตลาดรองรับไข่ไก่มีจำกัด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]51
2.3 ความสม่ำเสมอของปริมาณ ไข่ไก่ที่ตลาดต้องการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]52
2.4 ความต้องการไข่บางเกรด ของตลาด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]53
2.5 การควบคุมตลาดไข่ไก่ของ ลิ่งไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [ ]54

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดไก่ไข่

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล

ให้ท่านระบุความต้องการของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย X ทับตัวเลขที่แสดงขนาดของความต้องการของท่านในข้อนี้ ๆ มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 = ต้องการมากที่สุด หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกอย่างมาก คิดเป็นจำนวน 100%
- 4 = ต้องการมาก หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกค่อนข้างมาก คิดเป็นจำนวน 75%
- 3 = ต้องการปานกลาง หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้าง คิดเป็นจำนวน 50%
- 2 = ต้องการน้อย หมายถึง ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกบ้างเล็กน้อย คิดเป็นจำนวน 25%
- 1 = ไม่ต้องการ หมายถึง ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกเลย

หากตอบว่าไม่ต้องการหรือต้องการมากที่สุด กรุณาให้เหตุผลด้วย

ความต้องการ	ขนาดของความต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
ความต้องการด้านการผลิต						
1. ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน						
1.1 เงินทุนหมุนเวียน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [14
1.2 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [15
1.3 แหล่งเงินกู้ ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [16
1.4 การสนับสนุนเงินทุนของรัฐบาลโดยให้กู้ในระยะยาวแต่ดอกเบี้ยต่ำ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [17

ความต้องการ	ขนาดของความต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
2. ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต						
2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์ม						
ไถ่ใช้						
1) การขยายพื้นที่ฟาร์ม มากกว่าที่มีอยู่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J8
2) การคมนาคมที่สะดวกกว่า ปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J9
3) สาธารณูปโภคที่ดีกว่าปัจจุบัน เช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J10
4) แหล่งน้ำที่มีคุณภาพและ เพียงพอต่อการเลี้ยงไถ่ใช้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J11
2.2 ความต้องการด้านโรงเรือน						
1) คำแนะนำทางวิชาการใน การวางแผนและการสร้าง โรงเรือน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J12
2) คำแนะนำทางวิชาการใน การใช้วัสดุโรงเรือนที่ เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J13
3) คำแนะนำเกี่ยวกับจัดจำนวน ไถ่ใช้ให้เหมาะสมต่อพื้นที่ และการจัดทรงตับ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J14
2.3 ความต้องการด้านอุปกรณ์						
การเลี้ยงไถ่ใช้						
1) อุปกรณ์มีราคาที่เหมาะสม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J15
2) อุปกรณ์มีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J16

ความต้องการ	ขนาดของความต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
3) สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J17
4) อุปกรณ์มีหลายชนิดให้ เลือกใช้	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J18
2.4 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่						
1) พันธุ์ไก่ไข่มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J19
2) พันธุ์ไก่มีคุณภาพตรงตาม มาตรฐานของสายพันธุ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J20
3) สามารถจัดซื้อพันธุ์ไก่ไข่ ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J21
4) พันธุ์ไก่ไข่มีหลายพันธุ์ให้ เลือกซื้อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J22
5) รัฐบาลควรแนะนำพันธุ์ ไก่ไข่ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J23
6) รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีหน่วย งานในการผลิตพันธุ์ไก่ไข่มาก กว่าที่จะให้บริษัทดำเนินการ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J24
2.5 ความต้องการด้านอาหารไก่ไข่						
1) ราคาอาหารไก่ไข่ควรมีความ เหมาะสมมากกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J25
2) คุณภาพของอาหารที่มี มาตรฐานตามกำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J26
3) สามารถจัดซื้ออาหาร ไก่ไข่ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J27
4) ให้มีการแข่งขันกันในตลาด อาหารไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J28

ความต้องการ	ขนาดของความต้อต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
5) รัฐบาลควรควบคุม ราคา อาหารไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [129
2.6 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์						
1) ราคายาและเวชภัณฑ์ควรมี ความเหมาะสมกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [130
2) ยาและเวชภัณฑ์ควรมี คุณภาพตรงตามมาตรฐาน ที่กำหนด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [131
3) มีชนิดของยาและเวชภัณฑ์ ให้เลือกใช้มากกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [132
4) หาซื้อยาและเวชภัณฑ์ได้ ง่ายและสะดวกกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [133
5) วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่ สะดวกรวดเร็วกว่าปัจจุบัน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [134
6) คำแนะนำทางวิชาการใน การเลือกใช้ยาและ เวชภัณฑ์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [135
3. ความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน						
3.1 การใช้แรงงานภายใน ครอบครัว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [136
3.2 แรงงานที่มีความรู้และความ ชำนาญ เช่น การทำวัคซีน การตัดไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [137
3.3 แรงงานจ้างที่อยู่ประจำฟาร์ม	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [138
3.4 แรงงานจ้างที่ทำงานไป-กลับ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [139

ความต้องการ	ขนาดของความต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
3.5 แรงงานที่มีความรับผิดชอบ						
งานสูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J40
4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการ และสุขภาพ						
4.1 คำแนะนำทางวิชาการในการ จัดการฟาร์มไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J41
4.2 คำแนะนำทางวิชาการใน โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J42
4.3 คำแนะนำทางวิชาการในการ ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J43
4.4 คำแนะนำทางวิชาการใน การให้แสงสว่าง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J44
4.5 คำแนะนำทางวิชาการในการ ให้อาหารไก่ไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J45
4.6 คำแนะนำทางวิชาการในการ ป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J46
4.7 คำแนะนำทางวิชาการในการ คัดทิ้งไก่ไข่ที่ให้ผลผลิตต่ำออก จากฝูง	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J47
4.8 คำแนะนำทางวิชาการในการ ทำความสะอาดโรงเรือน การเก็บและคัดไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J48
4.9 การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่ จากกรมปศุสัตว์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [J49

ความต้องการ	ขนาดของความต้องการ					เหตุผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)	
4.10 การตรวจเยี่ยมของสัตวแพทย์ จากบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [150
ความต้องการด้านการตลาด						
1. ความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่						
1.1 รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมกำหนด และประกันราคาขั้นต่ำไข่ไก่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [151
1.2 เกษตรกรควรมีการรวมตัว เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนด ราคาไข่ไก่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [152
1.3 ราคาไข่ไก่มีความสม่ำเสมอ ตลอดทั้งปี	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [153
1.4 รัฐบาลควรแทรกแซงราคา เมื่อเกิดภาวะไข่ล้นตลาด	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [154
2. ความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่						
2.1 ตลาดที่ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น ลังไข่	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [155
2.2 มีตลาดภายในท้องถิ่นรองรับ ไข่ไก่ทุกฤดูกาล	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [156
2.3 รัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ไข่ไก่เป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [157
2.4 รัฐบาลจัดหาตลาดไข่ไก่ที่แน่นอน ให้แก่เกษตรกร	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	..... [158

ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข -
ตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวก 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับของปัญหาด้านการผลิตและการตลาดของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ปัญหา	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
ปัญหาด้านการผลิต		
1. ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน		
1.1 เงินทุนในการดำเนินกิจการ เช่น สร้างโรงเรือน และอุปกรณ์ต่าง ๆ	2.84	ปานกลาง
1.2 เงินทุนหมุนเวียน เช่น ค่าอาหาร ค่าพันธุ์ไก่ ค่าแรงงาน	2.86	ปานกลาง
1.3 แหล่งเงินทุน เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธกส. สหกรณ์	2.03	น้อย
1.4 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	2.05	น้อย
1.5 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	3.10	ปานกลาง
รวม	2.58	ปานกลาง
2. ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต		
2.1 ปัญหาด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่		
1) ขนาดของพื้นที่น้อย	2.57	ปานกลาง
2) ชุมชนต่อต้านเพราะทำให้สิ่งแวดล้อม เสีย เช่น อากาศและแหล่งน้ำ	2.12	น้อย
3) แหล่งน้ำไม่พอและมีคุณภาพไม่เหมาะสม	1.89	น้อย
4) กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อย	2.12	น้อย
5) การคมนาคม/ขนส่งไม่สะดวก	1.76	น้อย
รวม	20.09	น้อย
2.2 ปัญหาด้านโรงเรือน		
1) การวางผังโรงเรือนที่ถูกต้องวิชาการ	2.46	ปานกลาง
2) ขนาดของโรงเรือนที่เหมาะสม	2.48	ปานกลาง
3) ลักษณะของโรงเรือนที่ถูกต้องวิชาการ	2.52	ปานกลาง
รวม	2.51	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ปัญหา	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
2.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่		
1) อุปกรณ์มีราคาสูง	3.12	ปานกลาง
2) อุปกรณ์มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	2.31	น้อย
3) หาซื้ออุปกรณ์ในท้องถิ่นได้ยาก	1.94	น้อย
รวม	2.45	ปานกลาง
2.4 ปัญหาด้านพันธุ์ไก่ไข่		
1) พันธุ์ไก่ไข่มีราคาสูง	4.22	มาก
2) พันธุ์ไก่ไข่ไม่มีคุณภาพและให้ผลผลิตต่ำ	3.14	ปานกลาง
3) การจัดหาพันธุ์ไก่ไข่มาเลี้ยง	2.66	ปานกลาง
รวม	3.34	ปานกลาง
2.5 ปัญหาด้านอาหารไก่ไข่		
1) อาหารไก่ไข่มีราคาสูงและไม่คงที่	4.30	มาก
2) คุณภาพของอาหารไก่ไข่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	2.84	ปานกลาง
3) การจัดซื้ออาหารและวัตถุดิบที่ใช้ผสมอาหารไก่ไข่	2.03	น้อย
รวม	3.06	ปานกลาง
2.6 ปัญหาด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่		
1) ยาและเวชภัณฑ์มีราคาสูง	3.26	ปานกลาง
2) คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด	2.50	ปานกลาง
3) ความรู้ในการใช้ยาและเวชภัณฑ์	2.71	น้อย
4) การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในท้องถิ่น	2.23	ปานกลาง
รวม	2.67	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ปัญหา	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
3. ปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน		
3.1 ชาดแคลนแรงงาน	2.20	น้อย
3.2 ค่าจ้างแรงงานสูง	2.43	ปานกลาง
3.3 ความรู้และความชำนาญของแรงงาน	2.40	ปานกลาง
3.4 ความรับผิดชอบของแรงงาน	2.06	น้อย
3.5 การเข้า-ออกของแรงงาน	2.04	น้อย
รวม	2.23	น้อย
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการและสุขาภิบาล		
4.1 การเตรียมโรงเรือนก่อนนำไก่เข้า เช่น การพ่นยาฆ่าเชื้อโรค	2.32	น้อย
4.2 การเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ก่อนนำไก่ เข้าโรงเรือน เช่น รางน้ำ รางอาหาร รังไข่ เครื่องกกไก่ เป็นต้น	2.19	น้อย
4.3 โปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	2.46	ปานกลาง
4.4 การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	2.83	ปานกลาง
4.5 การวินิจฉัยไก่ที่เป็นโรค	2.72	ปานกลาง
4.6 ความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารไก่ไข่ เช่น สูตรอาหารและอัตราที่ให้	2.44	ปานกลาง
4.7 การคัดทิ้งไก่ไข่ที่ได้ผลผลิตต่ำ	2.22	น้อย
4.8 การเก็บกวาดมูลไก่ไข่	2.40	ปานกลาง
4.9 การป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ เช่น แมลงวัน นก หนู งู แมว	3.27	ปานกลาง
4.10 การเก็บและคัดไข่	2.03	น้อย
รวม	2.49	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)

ปัญหา	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
ปัญหาด้านการตลาด		
1. ปัญหาเกี่ยวกับราคาไข่ไก่		
1.1 ราคาไข่ไก่ขึ้น-ลงบ่อย	3.22	ปานกลาง
1.2 ความเหมาะสมของราคาไข่ไก่	3.01	ปานกลาง
1.3 การกำหนดราคาของลิ่งไข่	2.78	ปานกลาง
1.4 การแทรกแซงราคาไข่ไก่ของลิ่งไข่ ต่างจังหวัด	2.44	ปานกลาง
1.5 การแข่งขันด้านราคาระหว่างเกษตรกร เอง	2.14	น้อย
รวม	2.72	ปานกลาง
2. ปัญหาเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่		
2.1 ลีช่องเปลือกไข่และลีช่องไข่แดง ที่ตลาดต้องการ	1.89	น้อย
2.2 ตลาดรองรับไข่ไก่มีจำกัด	1.99	น้อย
2.3 ความสม่ำเสมอของปริมาณไข่ไก่ที่ตลาด ต้องการ	2.31	น้อย
2.4 ความต้องการไข่บางเกรดของตลาด	2.17	น้อย
2.5 การควบคุมตลาดไข่ไก่ของลิ่งไข่	2.15	น้อย
รวม	2.10	น้อย
รวมทั้งหมด	2.51	ปานกลาง
ระดับปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-2.33
ระดับปัญหามานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.34-3.67
ระดับปัญหามาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.68-5.00

ตารางภาคผนวก 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความต้องการด้านการผลิตและการตลาดของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
ความต้องการด้านการผลิต		
1. ความต้องการเกี่ยวกับเงินทุน		
1.1 เงินทุนหมุนเวียน	3.41	ปานกลาง
1.2 เงินทุนที่จะขยายฟาร์ม	3.51	ปานกลาง
1.3 แหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม	3.22	ปานกลาง
1.4 การสนับสนุนเงินทุนของรัฐบาล โดยให้กู้ ในระยะยาวแต่ดอกเบี้ยต่ำ	3.55	ปานกลาง
รวม	3.42	ปานกลาง
2. ความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต		
2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ของฟาร์มไก่ไข่		
1) การขยายพื้นที่ฟาร์มมากกว่าที่มีอยู่	3.40	ปานกลาง
2) การคมนาคมที่สะดวกกว่าปัจจุบัน	2.41	ปานกลาง
3) สาธารณูปโภคที่ดีกว่าปัจจุบัน เช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์	2.47	ปานกลาง
4) แหล่งน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อ การเลี้ยงไก่ไข่	2.30	น้อย
รวม	2.64	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
2.2 ความต้องการด้านโรงเรือน		
1) คำแนะนำทางวิชาการในการวางแผนและการสร้างโรงเรือน	2.81	ปานกลาง
2) คำแนะนำทางวิชาการในการใช้วัสดุโรงเรือนที่เหมาะสม	2.87	ปานกลาง
3) คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดจำนวนไก่ไข่ให้เหมาะสมต่อพื้นที่และการจัดทรงตัว	2.88	ปานกลาง
รวม	2.85	ปานกลาง
2.3 ความต้องการด้านอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่		
1) อุปกรณ์มีราคาที่เหมาะสม	3.42	ปานกลาง
2) อุปกรณ์มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด	3.30	น้อย
3) สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	2.60	ปานกลาง
4) อุปกรณ์มีหลายชนิดให้เลือกใช้	2.81	ปานกลาง
รวม	3.03	ปานกลาง
2.4 ความต้องการด้านพันธุ์ไก่ไข่		
1) พันธุ์ไก่ไข่มีราคาที่เหมาะสมกว่าปัจจุบัน	4.03	มาก
2) พันธุ์ไก่ไข่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของสายพันธุ์	3.68	มาก
3) สามารถจัดซื้อพันธุ์ไก่ไข่ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	3.25	ปานกลาง
4) พันธุ์ไก่ไข่มีหลายพันธุ์ให้เลือกซื้อ	3.28	ปานกลาง
5) รัฐบาลควรแนะนำพันธุ์ไก่ไข่ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูง	3.88	มาก
6) รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานในการผลิตพันธุ์ไก่ไข่มากกว่าที่จะให้บริษัทดำเนินการ	3.96	มาก
รวม	3.68	มาก

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
2.5 ความต้องการด้านอาหารไก่ไข่		
1) ราคาอาหารไก่ไข่ควรมีความเหมาะสมมากกว่าปัจจุบัน	4.24	มาก
2) คุณภาพของอาหารที่มีมาตรฐานตามกำหนด	3.87	มาก
3) สามารถจัดซื้ออาหารไก่ไข่ได้ง่ายกว่าปัจจุบัน	3.25	ปานกลาง
4) ให้มีการแข่งขันกันในตลาดอาหารไก่ไข่	3.46	ปานกลาง
5) รัฐบาลควรควบคุมราคาอาหารไก่ไข่	4.14	มาก
รวม	3.79	มาก
2.6 ความต้องการด้านยาและเวชภัณฑ์ไก่ไข่		
1) ราคายาและเวชภัณฑ์ควรมีความเหมาะสมกว่าปัจจุบัน	3.77	มาก
2) ยาและเวชภัณฑ์ควรมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนด	3.74	มาก
3) มีชนิดของยาและเวชภัณฑ์ให้เลือกใช้มากกว่าปัจจุบัน	3.37	ปานกลาง
4) หาซื้อยาและเวชภัณฑ์ได้ง่ายและสะดวกกว่าปัจจุบัน	3.10	ปานกลาง
5) วิธีการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่สะดวกรวดเร็วกว่าปัจจุบัน	3.35	ปานกลาง
6) คำแนะนำทางวิชาการในการเลือกใช้ยาและเวชภัณฑ์	3.53	ปานกลาง
รวม	3.48	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
3. ความต้องการเกี่ยวกับแรงงาน		
3.1 การใช้แรงงานภายในครอบครัว	2.98	ปานกลาง
3.2 แรงงานที่มีความรู้และความชำนาญ เช่น การทำวัคซีน การตัดไข่	2.99	ปานกลาง
3.3 แรงงานจ้างที่อยู่ประจำฟาร์ม	2.22	น้อย
3.4 แรงงานจ้างที่ทำงานไป-กลับ	1.73	น้อย
3.5 แรงงานที่มีความรับผิดชอบงานสูง	2.56	ปานกลาง
รวม	2.50	ปานกลาง
4. ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการและสุขภาพ		
4.1 คำแนะนำทางวิชาการในการจัดการฟาร์มไก่ไข่	3.26	ปานกลาง
4.2 คำแนะนำทางวิชาการในโปรแกรมและวิธีการทำวัคซีน	3.25	ปานกลาง
4.3 คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	3.40	ปานกลาง
4.4 คำแนะนำทางวิชาการในการให้แสงสว่าง	3.03	ปานกลาง
4.5 คำแนะนำทางวิชาการในการให้อาหารไก่ไข่	3.08	ปานกลาง
4.6 คำแนะนำทางวิชาการในการป้องกันและกำจัดศัตรูไก่ไข่ เช่น แมลงวัน นก หนู ู แมว	3.66	ปานกลาง
4.7 คำแนะนำทางวิชาการในการคัดทิ้งไก่ไข่ที่ให้ผลผลิตต่ำออกจากฝูง	3.10	ปานกลาง
4.8 คำแนะนำทางวิชาการในการทำความสะอาดโรงเรือน การเก็บและตัดไข่	2.95	ปานกลาง

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
4.9 การตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่จากกรม ปศุสัตว์	3.66	ปานกลาง
4.10 การตรวจเยี่ยมของสัตวแพทย์ จากบริษัท ผู้ผลิตอาหารสัตว์	3.67	ปานกลาง
รวม	3.31	ปานกลาง
ความต้องการด้านการตลาด		
1. ความต้องการเกี่ยวกับราคาไข่ไก่		
1.1 รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมกำหนดและประกัน ราคาไข่ไก่ขั้นต่ำ	3.95	มาก
1.2 เกษตรกรควรมีการรวมตัวเพื่อมีส่วน ร่วมในการกำหนดราคาไข่ไก่	4.17	มาก
1.3 ราคาไข่ไก่มีความสม่ำเสมอตลอดทั้งปี	3.71	มาก
1.4 รัฐบาลควรแทรกแซงราคาเมื่อเกิดภาวะ ไข่ล้นตลาด	3.87	มาก
รวม	3.92	มาก
2. ความต้องการเกี่ยวกับตลาดไข่ไก่		
2.1 ตลาดที่ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น ลังไข่	1.45	น้อย
2.2 มีตลาดภายในท้องถิ่นรองรับไข่ไก่ ทุกฤดูกาล	3.68	มาก
2.3 รัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ไข่ไก่ เป็นวัตถุดิบให้มากขึ้น	3.92	มาก

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

ความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับของปัญหา
2.4 รัฐบาลจัดหาตลาดไซโก้ที่แน่นอนให้แก่		
เกษตรกร	4.09	มาก
รวม	3.78	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.33	ปานกลาง
ระดับความต้องการน้อย	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33	
ระดับความต้องการปานกลาง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.67	
ระดับความต้องการมาก	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.68 - 5.00	

ภาคผนวก ค.
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อสกุล : นางสาวศรีไล หล้าราช
- วัน เดือน ปีเกิด : 5 กุมภาพันธ์ 2512
- การศึกษา : - มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2531
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขานิติศาสตร์
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2535
- เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ทษ.ม.) สถาบันเทคโนโลยี-
การเกษตรแม่โจ้ พ.ศ. 2538

